

เครื่องมุก
THE ART OF MOTHER
OF PEARL INLAY

736.6
2775ก
ฉ. 5

เครื่องมุก

THE ART OF MOTHER
OF PEARL INLAY

ฉัตรประดับโต๊ะ

ประดับมุกเป็นลายราชสีห์ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยลาย
ก้านขด

ราชสีห์เป็นตราประจำตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาด
ไทย ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอพระบรมราชชนนี
ทรงดำรงตำแหน่งนี้ เมื่อ พ.ศ. 2471

สูง : 43 เซนติเมตร

กว้างฐาน : 31.7 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

SCENE

Mother-of-pearl inlay with a *rajasingha* (royal lion)
at the center and encircled with a scroll design
(*kan-khod*)

Height : 43 cm.

Width : 31.7 cm.

Bangkok period, 19th century

จากปก : **เตียบ**

ข้อมุมไม้สิบสองทั้งตัวและฝ่า
ประดับมุกเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ประกอบลายกนกเปลว
สูงพร้อมฝ่า : ๘๒ เซนติเมตร
ปากกว้าง : ๔๙.๕ เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๕

Cover : **TIEB**

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif
(*pumkhaobinith*) and a flame of *kra-nok*
Height with cover : 62 cm.
Width : 49.5 cm.
Bangkok period, 19th century

หอสมุดแห่งชาติ
สาขาต่าง ๆ

หอสมุดแห่งชาติ
สาขาวัดดอนรัก จังหวัดสงขลา

หอสมุดแห่งชาติ
สาขามหาวิทยาลัยศิลปากร

๑๕.๑๐.๒๕๒๔

เครื่องมุก

กรมศิลปากรจัดพิมพ์ประกอบนิทรรศการพิเศษ
เนื่องในงานเฉลิมพระเกียรติครบวันประสูติ 100 ปี
จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์
กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

29 มิถุนายน 2524

ที่ปรึกษา : นางจิรา จงกล
 ผู้อำนวยการกองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
 ผู้เขียน : นางวิสันต์นี โพธิ์สุนทร
 ถ่ายภาพ : นายสมชาย วรศาสตร์
 นิทรรศการ : กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

เลขที่ ๑ :

เลขที่ ๒ :

เลขที่ ๓ :

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พิมพ์เนต

๑๗-๑๑ แขวงสรรพศาสตร์ ถนนตะนาว กรุงเทพมหานคร โทร.๒๒๓๓๖๐๘-๑

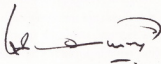
นายไพโรจน์ สายภูมิ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๔

คำนำ

เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี แห่งวันประสูติของ จอมพลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ในวันที่ 29 มิถุนายน 2524 นี้ กรมศิลปากรมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้จัดนิทรรศการพิเศษ เรื่อง “เครื่องมือของจอมพลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต” เป็นการเฉลิมพระเกียรติ

ในการจัดนิทรรศการพิเศษครั้งนี้ ได้นำเครื่องมือจำนวน 200 รายการของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ซึ่งเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร มาจัดแสดงให้ประชาชนและผู้สนใจชม เครื่องมือที่นำมาจัดแสดงล้วนเป็นเครื่องมือชิ้นเยี่ยมทั้งสิ้น และนับเป็นพระกรุณาธิคุณอย่างยิ่งที่พระองค์ได้ประทานศิลปล้ำค่าเหล่านี้ให้เป็นสมบัติของชาติ

นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้เข้าชมได้เห็นความสำคัญของงานประณีตศิลป์ของไทย และตระหนักถึงความยากลำบากของงานช่างฝีมือแขนงนี้ และเพื่อให้เห็นทรรศการพิเศษครั้งนี้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ จึงได้จัดสาธิตวิธีการทำเครื่องประดับมุกไว้ด้วย กรมศิลปากรจึงได้จัดพิมพ์หนังสือประกอบนิทรรศการขึ้น เพื่อให้รายละเอียดในวิชาช่างประดับมุก และรายละเอียดของศิลปวัตถุที่จัดแสดง โดย นางวิสันชนิ โพธิ์สุนทร ภัณฑารักษ์งานวิชาการ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นผู้เรียบเรียง กรมศิลปากรหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจตามสมควร

(นายเคโซ สวานนท์)
อธิบดีกรมศิลปากร

คำขอบคุณ

หนังสือเรื่อง เครื่องมุกนี้จัดพิมพ์เป็นแบบหนังสือรายการ (catalogue) ประกอบนิทรรศการพิเศษ ณ พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย ระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน - 31 ตุลาคม 2524 ภาชนะเครื่องใช้ประดับมุกที่เก็บรักษาอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ตามปกติจัดแสดงให้ประชาชนชมอยู่ในห้องจัดแสดงพระที่นั่งวสันตพิมาน ชั้นบน ในหมู่พระวิมาน

เครื่องมุกเป็นประติมากรรมชิ้นสูงของไทยอย่างหนึ่ง และมักจะเป็นประเพณีของช่างไทยที่จะไม่จารึกผู้ทำงานศิลปไว้ เราจึงไม่สามารถทราบนามศิลปินผู้ประดิษฐ์เครื่องมุกชิ้นเยี่ยมเหล่านี้ นอกจากนั้นภาษาและประเภทต่าง ๆ ที่ประดับตกแต่งด้วยลายประดับมุก เช่น กิรีกระบ พาน ตะลุ่ม ฯลฯ ก็เป็นภาษาที่มีรูปแบบตามความนิยมสมัยโบราณ ที่ไม่มีใครจะได้เห็นและใช้ในสมัยปัจจุบันนี้ ดังนั้นการเรียกชื่อภาษาและประติมากรรมใช้สอยจึงอาศัยการค้นคว้าจากภาพถ่ายเก่า ๆ และสอบถามจากผู้รู้ที่มีความสนใจศึกษาค้นคว้างานประติมากรรมของไทย ประกอบกับตรวจสอบจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และหนังสืออักษร-ภิธานศัพท์ (Dictionary of the Siamese Language) ดร.แดนบิช แบรดลีย์ เป็นผู้รวบรวมและจัดพิมพ์ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2416 ภาษาประดับมุกนี้ก็มีไม่มากนัก

หนังสือเรื่องเครื่องมุกนี้สำเร็จลงด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์เสนอ นิลเดช ซึ่งเป็นผู้สนใจศึกษางานประติมากรรมของไทย ได้กรุณาให้ข้อมูลและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างมากกับผู้เขียน อาจารย์พินิจ สุวรรณบุณย์ ได้กรุณาตรวจสอบการเรียกชื่อลายไทยที่ปรากฏบนภาชนะสิ่งของประดับมุก จึงขอขอบคุณอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความช่วยเหลือในการเตรียม และจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้คือ นายสมชาย วรศาสตร์ นางก่องกุล บุญมาก นางฉวีรุทกักร จันทวิช นายอุษงห์ จันทวิช และนายชัยพร ธรรมรังษี ผู้เขียนจึงขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

วิสันธนี โพธิ์สุนทร

ตราประจำพระองค์ จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

พระประวัติ

จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนางเจ้าสุหมานมารศรี พระราชเทวี (ในรัชกาลที่ 7 ได้ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระปิยะมหาราชสุมาลมารศรี พระอัครราชเทวี) ประสูติเมื่อวันพุธที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2424 มีพระเชษฐภคินีร่วมพระชนนีพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าสุทธาทิพยรัตนฯ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร์ เมื่อมีพระชันษาได้ 8 ปี ทรงเล่าเรียนวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ณ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และโรงเรียนราชกุมาร ในพระบรมมหาราชวังและได้รับการสถาปนาให้ทรงกรมเป็น “สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมขุนมหิสฺริยสงขลา” เมื่อพ.ศ. 2434 และได้เข้าพิธีโสกันต์ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2437 เมื่อพระชันษาได้ 13 ปี จากนั้นเสด็จไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษในเดือนมีนาคมปีเดียวกัน โดยทรงศึกษาอยู่เป็นเวลา 2 ปีเต็ม แล้วทรงย้ายไปศึกษาวิชาทหาร ณ โรงเรียนนายร้อยชั้นประถมเมืองปอร์ตสเคดัม ประเทศเยอรมนี ทรงตั้งพระทัยเล่าเรียนอย่างดียิ่งจนได้รับคำชมเชยว่า ทรงเล่าเรียนดีและฉลาดหลักแหลมเกินเด็กในวัยเดียวกัน สามารถเลื่อนชั้นขึ้นไปเรียนโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยมในเวลาเพียงปีเดียว และยังทรงเรียนจบหลักสูตรได้เร็วกว่ากำหนด โดยสำเร็จการศึกษาได้รับพระราชทานยศเป็นนายร้อยตรีทหารราบ แห่งกองทัพบกเยอรมันใน พ.ศ. 2443 จากนั้นทรงเข้ารับราชการในกองร้อยที่ 11 กรมทหาร “พระนางเอกุสภา” รักษาพระองค์ที่ 4 พร้อมทั้งศึกษาเพิ่มเติมในวิทยาลัยการสงคราม ณ เมื่อลด์สเซลจนจบหลักสูตรด้วยคะแนนสูงเยี่ยม ได้รับพระราชทานประกาศนียบัตรชมเชยเป็นพิเศษจากองค์พระจักรพรรดิไกเซอร์ ซึ่งทรงมีหนังสือชมเชยและแสดงความยินดีเป็นการส่วนพระองค์มายังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2444 พระองค์เสด็จกลับประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ในครั้งนี้ทรงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนพระนามทรงกรมใหม่เป็น “สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมขุนนครสวรรค์วรพินิต” เมื่อเสด็จกลับไปศึกษาต่อที่เยอรมนีในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2445 ทรงเข้ารับการศึกษาวิชาพิเศษสำหรับทหารเพิ่มเติม เช่น หลักสูตรทหารแม่นปืน ทหารปืนใหญ่ ฯลฯ ซึ่งเป็นทหารไทยแต่ผู้เดียวที่ได้รับการศึกษาจนถึงขั้นสูงสุดในโรงเรียนเสนาธิการทหารเยอรมัน พระองค์ทรงเป็นที่โปรดปรานอย่างสูงขององค์พระจักรพรรดิไกเซอร์ ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าร่วมในหมู่พระราชวงศ์ในการพระราชพิธีอยู่เนื่อง ๆ ได้รับพระราชทานยศเป็นนายร้อยเอกทหารราบแห่งกองทัพบกเยอรมัน และเป็นทหารพิเศษในทำเนียบประจำการกรมทหารราบ “พระนางเอกุสภา” รักษาพระองค์ที่ 4 เมื่อคามเสด็จสมเด็จพระบรมชนกนาถในคราวเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2450

เมื่อเสด็จกลับประเทศไทยใน พ.ศ. 2448 ได้ทรงเสกสมรสกับหม่อมเจ้าหญิงประสัคสมพระธิดากรมหมื่นมหิศราชดุขัย (ต้นสกุลไชยน์ดี) พร้อมทั้งทรงทำพิธีขึ้นวังใหม่ ณ วังบางขุนพรหม จากนั้นได้เข้ารับราชการในตำแหน่งเสนาธิการทหารบก แล้วย้ายไปเป็นผู้บัญชาการทหารเรือ เมื่อพระชันษาเพียง 23 ปี ขณะที่ทรงปฏิบัติราชการในกองทัเรือ แม้จะหนักพระทัยที่ต้องรับผิดชอบงานที่มีได้ศึกษามาโดยตรง แต่ก็มีพระวิริยะอุตสาหะแก้ไขปัญหาค้าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงได้โดยละมุนละม่อม ได้ทรงจัดระเบียบราชการในกรมทหารเรือให้รัดกุมขึ้น จัดแบ่งส่วนราชการเสียใหม่เป็น 5 กรมใหญ่ จัดตั้งโรงเรียนนายเรือ สร้างและขยายอู่ซ่อมเรือ รวมทั้งจัดตั้งคลังแสงซึ่งเป็นต้นกำเนิดกรมสรรพาวุธในเวลาต่อมา นับว่าทรงมีพระปรีชาสามารถจัดกิจการกองทัเรือให้เป็นระเบียบเรียบร้อยได้อย่างดีเยี่ยม

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ และเป็นกรรมการสภาป้องกันราชอาณาจักรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ทรงได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต ใน พ.ศ. 2454 และดำรงพระยศเป็นพลเรือเอกและจอมพลเรือราชองครักษ์โดยลำดับ ในระหว่างนี้ได้ทรงสร้างผลงานอันควรยกย่องคือ การริเริ่มโครงการสร้างกำลังทางเรือขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์กองทัพไทย ซึ่งถือเป็นโครงการระยะยาวในอันที่จะพัฒนากองทัพเรือให้ทันสมัย

ต่อมาใน พ.ศ. 2463 ทรงย้ายมาดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบกแทนสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถซึ่งเสด็จทิวงคต ทรงปรับปรุงและทะนุบำรุงกิจการต่าง ๆ ของกองทัพบก ซึ่งมีรากฐานตั้งอยู่แล้วให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนกิจการทางด้านอากาศยานเป็นอย่างดี ด้วยทรงตระหนักว่าเป็นประโยชน์ต่อแสนยานุภาพทางทหาร และการคมนาคมทางอากาศในอนาคต นอกจากนี้ยังทรงรับหน้าที่อุปนายกสภาอากาศสยามตั้งแต่ พ.ศ. 2463 จนถึง พ.ศ. 2475 ทรงเอาพระทัยใส่บำรุงกิจการสภาอากาศอย่างแข็งขัน ทรงแต่งตำรากล้วยไม้ขายเพื่อเก็บเงินซื้อเตียงคนไข้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และดำเนินการหาทุนก่อสร้างสถานเสาวภา รวมทั้งดึกที่ทำการสภาอากาศจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตในวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2467 พระองค์ได้ทรงสนับสนุนและแสดงท่าทีโดยเปิดเผยในการถวายราชสมบัติแด่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อแสดงเจตนารมณ์บริสุทธิ์ของพระองค์ในการรักษาความเรียบร้อยในการสืบสันตติวงศ์ ยังผลให้การบริหารราชการแผ่นดินในช่วงนั้นเป็นปกติได้ พระองค์ทรงได้รับการสถาปนาเป็น “สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต” ใน พ.ศ. 2468 และเป็นสมาชิกอภิรัฐมนตรีสภาในปิตุวงศ์ ใน พ.ศ. 2469 ได้ทรงเป็นเสนาบดีกระทรวงกลาโหม แล้วย้ายไปเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2471 นอกจากนี้ยังทรงดำรงตำแหน่งประธานเสนาบดีสภาและเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จไปรักษาพระนครที่อเมริกาใน พ.ศ. 2474 ในขณะที่ทรงดำรงตำแหน่งเหล่านี้ พระองค์ต้องรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพิจารณาตัดสินทอนราชจำยและหาทางเพิ่มรายได้แก่แผ่นดิน เพื่อรักษางบประมาณของประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพในยามภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จนตกเป็นเป้าหมายการโจมตีของผู้ถูกกระทบกระเทือน ดังนั้นเมื่อเกิดปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระองค์จึงต้องเสด็จจากประเทศไทย เพื่อหลีกเลี่ยงความคับขันทางการเมือง พร้อมด้วยสมาชิกในราชสกุลบริพัตรไปประทับ ณ เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย ทรงดำรงพระชนมชีพอย่างสงบและในยามว่างก็ได้ทรงฝึกซ้อมพินาศและเครื่องสาย ได้ทรงพระนิพนธ์เพลงไทยเพิ่มเติมจากที่ทรงไว้เมื่อครั้งอยู่กรุงเทพฯ เป็นอันมาก ทั้งยังทรงแปลเรื่องอิเหนาจากฉบับภาษามลายู ที่ทรงค้นพบเป็นภาษาไทยอย่างประณีตด้วยพระปรีชาสามารถทางอักษรศาสตร์ ทรงได้รับความเคารพนับถือจากทั้งประชาชน และผู้ปกครองเมืองนั้นเป็นอย่างดี ดังชื่อของวงเวียนบริเวณหน้าพระตำหนักก็ได้รับขนานนามว่า “บันดะรันเซียม” ซึ่งแปลว่า “วงเวียนไทย”

สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงประชวรด้วยพระโรคพระวักกะและพระหทัยพิการ สิ้นพระชนม์ในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2487 พระศพซึ่งบรรจุไว้ ณ เมืองบันดุง ได้รับการนำมาถวายพระเพลิง ณ เมรุท้องสนามหลวง ใน พ.ศ. 2493 ในฐานะพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ ผู้ทรงบำเพ็ญประโยชน์นานับการต่อประเทศชาติ

เครื่องมุก

วิสันชนี โพธิสุนทร : เรื่อง
สมชาย วรรณศาสตร์ : ภาพ

ลายประดับมุกเป็นศิลปที่เกิดขึ้นจากการตกแต่งของคนไทยที่ทำกันมาแต่โบราณ โดยใช้เปลือกหอยมุก ซึ่งเป็นหอยทะเลนามาลูเป็นชิ้นเล็ก ๆ ประดับลงไปบนภาชนะ บานประตู หน้าต่าง ฯลฯ โดยใช้รักสีดำเป็นตัวเชื่อมให้ชิ้นมุกเกาะติดฝังลงไปบนภาชนะ หรือวัสดุที่ต้องการประดิษฐ์ตามลวดลายที่ต้องการ เนื่องจากเปลือกหอยมุกมีสีขาวแกมชมพู และมีความแวววาวเมื่อตัดกับสีดำจะสวยงามมาก ลายประดับมุกที่นิยมทำกันสืบมาโบราณ มักจะเป็นภาชนะสำหรับสงฆ์ เครื่องเรือนและของใช้ เช่น ตู้พระธรรม หีบพระธรรม ตั้ง โต๊ะ ตะลุ่ม พาน กล้องใส่หมากพลู กระโถน เป็นต้น ลายประดับมุกที่นิยมทำกันมาแต่โบราณอีกอย่างหนึ่งคือ การประดับมุกบนบานประตู หน้าต่างของโบสถ์วิหารและปราสาทราชวัง ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังคงมีเหลืออยู่หลายแห่ง แสดงให้เห็นถึงความมานะพยายามของช่างประดับมุกของไทยโบราณได้เป็นอย่างดี¹

การประดับมุกในอดีต

การประดับมุกเป็นศิลปที่เกิดขึ้นใหม่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสุโขทัยยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดเคยได้พบ ถึงแม้ว่าในสมัยอยุธยาตอนต้นก็เข้าใจว่า คงจะยังไม่ได้คิดทำขึ้น เพราะลวดลายประดับมุกเท่าที่ได้พบ ปรากฏว่าเป็นฝีมือช่างในสมัยอยุธยาตอนปลายทั้งนั้น การประดับมุกนี้จะได้แบบอย่างมาจากประเทศใด หรือไทยเราก็คงทำขึ้นเอง ยังไม่สามารถจะหาหลักฐานได้แน่นอน แต่มีบางท่านกล่าวว่าไทยคงจะได้วิธีทำมาจากจีน แต่ไม่ได้บอกไว้ว่าแต่เมื่อใด อันที่จริงน่าจะคิดเช่นนั้น เพราะการประดับมุกนี้จีนรู้จักทำมาก่อนไทยตั้งหลายร้อยปี ถึงแม้จะเป็นจริงว่าไทยเอาอย่างจีนมาทำ หรือรับความคิดในการประดับมุกมาจากจีนก็ดี แต่ศิลปในการประดับลวดลายนั้นเป็นของไทยเราคิดขึ้นเองอย่างแท้จริง ซึ่งลวดลายเหล่านั้นช่างจีนไม่สามารถจะเลียนแบบทำให้เหมือนได้แม้แต่น้อย²

ตามความเป็นจริงนั้น แนวความคิดการนำหอยมุกมาประดับตกแต่งนั้น มีมาแต่โบราณกาลจากการขุดค้นทางโบราณคดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2504 โดยนักโบราณคดีจากกรมศิลปากร ได้พบการประดับมุกที่ชิ้นส่วนปูนปั้นประดับองค์เจดีย์ หลังจากการขุดค้นแล้วได้นำมาจัดแสดงให้ประชาชนชมที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และโบราณวัตถุซึ่งพบที่ซากโบราณสถานตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรีนี้ กรมศิลปากรได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นศิลปสมัยทวารวดี มีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 - 16³ ซึ่งหมายความว่าหลักฐานการประดับมุกนี้มีอายุเก่าถึงประมาณ 1,400 ปีมาแล้ว นอกจากนั้นยังมีการประดับมุกที่พระเนตรของพระพุทธรูปนับแต่สมัยเชียงแสน สุโขทัยและอยุธยาลงมา

แต่หลักฐานการประดับมุกที่พบที่คูบัว หรือการประดับมุกที่พระเนตรของพระพุทธรูปก็ความเป็นเพียงการประดับมุกเล็กน้อยมิได้เป็นชิ้นเป็นอัน ลายประดับมุกที่เก่าที่สุดที่พบในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นบานประตูประดับมุก

บานมุกที่เข้าใจว่าจะเป็นบานที่เก่าที่สุด คงจะเป็นบานมุกที่ตู้หนังสือ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตประทานแก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร เมื่อ พ.ศ. 2470 บานมุกบานนี้มีลายแปลกจากลายที่คิดขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ คือเป็นลายเครือเถา มีรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณข้างหนึ่ง กับรูปพระนารายณ์ทรงครุฑอีกข้างหนึ่ง เท่าที่สังเกตดูบานตู้เห็นมีรอยศดไม่เท่ากันทั้ง 2 บาน ทำให้เข้าใจว่าคงจะเป็นบานหน้าต่างวัดใดวัดหนึ่งที่สร้างในสมัยอยุธยา (รูปที่ 1 ก) และคงจะเป็นของสร้างขึ้นก่อนแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ เพราะลายไม่เหมือนกันกับแบบที่คิดขึ้นในรัชกาลนี้

บานมุกซึ่งเป่าฝีมือช่างในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าบรมโกศนั้น เท่าที่ได้พบก็มีเพียง 2 ลายเท่านั้น คือลายอเนปในวงเป็นหัวรูปสัตว์หิมพานต์อย่างหนึ่ง กับลายก้านขดเดิน ทำกรวยมีรูปอินทร์พรมอีกอย่างหนึ่ง ลายทั้งสองนี้ช่างผูกขึ้นเมื่อคราวที่สมเด็จพระเจ้าบรมโกศโปรดให้ทำบานมุกไปเปลี่ยนบานประตูไม้

ข้าหลวงที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลกเป็นครั้งแรกก็ได้ ต่อมาเมื่อจะทำบานมุกแห่งอื่นต่อไป ก็คัดลอกลายเก่าลงไปไม่ได้ก็เขียนลวดลายให้แปลก หรือพิสดารออกไปจากลายที่คิดไว้แต่เดิม แต่ฝีมือประดับมุกนั้นนับว่าทำได้งดงามมาก

ยังมีตู้ถือใบหนึ่ง ซึ่งอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร เป็นบานมุกทั้ง 4 ด้าน โดยนำบานประตูของเดิมมาประกอบเป็นตู้ขึ้นใหม่ รอยตัดโดยเลื่อยบานประตูออกให้ได้ขนาดของตู้ยังมองเห็นได้อย่างชัดเจน ลวดลายก็เป็นรูปโอปะ มีภาพหัวสัตว์หิมพานต์อยู่ในวง ตู้ใบนี้เดิมคงจะนำเอาบานประตูของพระอุโบสถวัดบรมพุทธาราม หรือวัดโคกหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประกอบขึ้นใหม่ก็ได้^(รูปที่ ๕)

จากประวัติวัดบรมพุทธาราม กล่าวว่าครั้นถึง พ.ศ. 2295 ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ ได้โปรดฯ ให้ซ่อมวัดนี้อีกครั้งหนึ่ง และได้โปรดฯ ให้สร้างบานประตูมุก สำหรับพระอุโบสถวัดบรมพุทธารามเพิ่มขึ้น บานประตูมุกนี้ปัจจุบันอยู่ที่หอพระมณฑปเข็รธรรม วัดพระศรีรัตนศาสดารามบานหนึ่ง วัดเบญจมบพิตรบานหนึ่ง และมีผู้ลักตัดเอาไปทำเป็นตู้ใส่หนังสือบานหนึ่ง ตู้ใบนี้สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงได้มาและประทานแก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ฝีมืองดงามและยอดเยี่ยมทั้ง 3 บาน เฉพาะบานประตูมุกที่มีอักษรมุกนั้น เดิมนำมาเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ต่อมาสมเด็จพระ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ โปรดฯให้ย้ายไปประกอบเป็นบานประตูหอพระมณฑปเข็รธรรม คือประตูกลางด้านตะวันตก ๗ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อ พ.ศ. 2475 มีจารึกอักษรมุกที่บานประตูมุกดังนี้

“๑ศุภมัศฺก พระพุทธศักราช ๒๒๙๕ พระวษา ณ วัน ๑๒ ค่ำ ปีมะแมตรีเมศก พระบาทสมเด็จพระบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาจารึบทเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม สั่งให้เขียนลายมุกบานประตูพระอุโบสถวัดบรมพุทธาราม ช่าง ๒๐๐ คน ๒

เริ่ม ณ วัน ๔๑๒ ค่ำ ปีมะแมตรีเมศก ลงมือทำมุก ๖ เดือน ๒๔ วันสำเร็จ พระราชทานช่างผู้ทำการมุกทั้งปวง เลือกว่ารูปพรหม ทองเงินแลเงินตราเป็นอันมาก เลี้ยงวันละ ๒ เหล้า ค่าเลี้ยงมิได้คิดเข้าในพระราชทานด้วย คิดแต่บำเหน็จประตูหนึ่งเป็นเงินตรา ๓๐”^๕

บานมุกที่ประตูศาลาการเปรียญวัดป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ซึ่งนำมาไว้ที่วิหารยอด ก็มีข้อความจารึกเป็นทำนองเดียวกันกับบานประตูพระอุโบสถวัดบรมพุทธาราม ผิดกันก็แต่จำนวนช่างและเงินตราพระราชทานเท่านั้น^๖

ลายประดับมุกบานประตูวิหารวัดพระศรีมหาธาตุ ที่ประดิษฐานพระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก (รูปที่ ๒) เป็นบานประตูมุกที่มีอายุร่วมสมัย กับบานประตูมุกวัดบรมพุทธาราม ซึ่งบานประตูวิหารนี้เดิมเป็นลายจำหลักไม้อย่างงดงาม ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ ได้โปรดเกล้าฯ ให้ถอดไปใส่ประตูวิหารพระแท่นศิลาอาสน์ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ทำประตูลายประดับมุกขึ้นแทนใหม่ ตามหนังสือเรื่องพระพุทธชินราช พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2480 หน้า 23 มีว่า พ.ศ. 2283 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จขึ้นมานมัสการอีกครั้งหนึ่ง ได้ทำบานประตูประดับมุกคู่ 1 สำหรับวิหารพระพุทธชินราช บานประตูคู่นี้ติดอยู่ที่ประตูวิหารชั้นนอก มีคำจารึกที่บานประตูข้างขวามือ ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ช่าง 130 คน เขียนลายประดับมุกที่บานประตู เมื่อวันจันทร์ขึ้น 13 ค่ำ เดือน 10 พ.ศ. 2299 ลงมือประดับมุกเมื่อวันพฤหัสบดี ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 11 รวมเป็นเวลา 5 เดือน 20 วันจึงแล้วเสร็จ แต่เวลาที่ทำประตูห่างกับเวลาที่เสด็จขึ้นมานมัสการพระพุทธชินราช ถึง 16 ปี เข้าใจว่าจะทำส่งขึ้นมาภายหลังที่เสด็จกลับลงไปแล้ว⁷

ลายประดับมุกบานประตูนี้ ประดับเป็นลายกนกหางก้านรม มีภาพสัตว์หิมพานต์คือ ราชสีห์ คชสีห์ เหมราช รูปครุฑ และกนิษฐาริ ออกจากช่องกนกปรจจุอยู่ในวงกลม มีกนกหูช้างประกอบช่องไฟ ขอบรอบบานประตูประดับเป็นลายประจายามก้ามปู บานประตูตอนบนประดับเป็นลายกรูยเชิง ออกเลาประดับเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ 2 ข้างมีกนกก้านแย่งประกอบช่องไฟ นอกเลากลางประดับเป็นภาพพญานาญแบบกุ่มบก นอกเลาเชิงล่างประดับเป็นภาพกุ่มภกรรณถือตะบองท่าเสาแดงฤทธิ์⁸

ลายประดับมุกสมัยรัตนโกสินทร์จะดูได้จากบานประตูพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) (รูปที่ 3) ซึ่งเป็นฝีมือช่างรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พ.ศ. 2325 ประตูพระอุโบสถมี 8 ช่อง (จำนวน 12 บาน) หน้าต่างพระอุโบสถมี 18 ช่อง (จำนวน 36 บาน)⁹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบานประตูช่องกลางด้านหลังพระอุโบสถ (รูปที่ 4) มีลักษณะคล้ายลายอียิปต์ของสมัยอียิปต์ กล่าวคือการประดับมุกบานประตูพระอุโบสถมี ประดับเป็นลายนก 3 ตัว หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า นกนกหางก้นกร บรรจุนอยู่ในรูปวงกลม มีภาพสัตว์หิมพานต์ออกจากช่องลายนก ขอบรอบบานประตูทั้ง 4 ด้านประดับเป็นลายประจำยามก้ามปูระหว่างขอบวงกลมประดับเป็นลายหูช้าง เพื่อประกอบกันช่องไฟ¹⁰

อนึ่ง ลายบานประตูพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามนี้ ช่างเจ้าสำนักนิฐานว่า น่าจะลอกเลียน มาจากลายบานประตูวิหารวัดพระศรีมหาธาตุที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราช จังหวัดพิษณุโลก หรือจะลอกเลียนลายบานประตูพระวิหารวัดบรมพุทธาราม จังหวัดอยุธยา ทั้งสองแห่งนี้เป็นแห่งใดแห่งหนึ่งอาจเป็นไปได้เพราะลักษณะและลวดลายนั้น ใกล้ชิดเกือบจะว่าเป็นฝีมือเดียวกัน แต่เป็นไปได้ เพราะเวลาห่างกันเกือบ 100 ปี¹¹

ลายประดับมุกบานประตูพระมณฑปที่สถิตอยู่ใกล้กับปราสาทพระเทพบิดร ในพระบรมมหาราชวัง (รูปที่ 5) พระมณฑปนี้ได้รับจ้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ 1 น่าจะสร้างขึ้นในเวลาที่ได้ชดช้อนกับการสร้างพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพราะฝีมือช่างประดับมุกบานประตูนั้นคล้ายคลึงกันมาก น่าจะเป็นช่างฝีมือเดียวกันก็เป็นได้ ลวดลายประดับมุกนี้ ประดับเป็นลายภาพทวารและยังยืถึงในเรื่องรามเกียรติ์ มีท่าทางแฉ่งสรและท่าสำแดงฤทธิ์ ฯลฯ ออกจากช่องนกกร บรรจุนอยู่ในวงกลมคล้ายกับลายบานประตูพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ด้านหลัง เว้นแต่ลวดลายในระหว่างช่องไฟของภาพนั้น แทนที่จะเป็นนกนกหางก้นกร เปลี่ยนเป็นลายนกเปลวไฟ ลักษณะของลายนั้น เดินทำนองเดียวกันไม่ผิดเพี้ยน ขอบรอบบานประตูทั้ง 4 ด้านประดับเป็นลายประจำยามก้ามปู ลายขอบขึ้นในประดับเป็นลายกรวยเชิง ระหว่างคอกวงกลมมีลายหูช้างประกอบกันช่องไฟ¹²

ลายประดับมุกบานประตูพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) สร้างรัชกาลที่ 1 กรุงรัตนโกสินทร์ ลวดลายจัดเป็นภาพในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามแผลงศรเป็นดาขายล้อมวิรุณจำบังไว้ และตอนอื่น ๆ¹³ ลายประดับมุกบานประตูพระอุโบสถวัดพระเชตุพนฯ เรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามแผลงศรเป็นดาขายล้อมวิรุณจำบังไว้ (รูปที่ 6) ภาพตอนนี้งามนักงามหนา มีราชรถพระรามกับพระลักษณ์ มีภาพสุคริพ องคต หนุมาน และภาพลิง อยู่ในโพธิ์ธำมะ แสดงเส้นสายและลวดลายอาภรณ์ของยักษ์ต่าง ๆ ที่ประดับด้วยเส้นมุกนั้น ประหนึ่งว่าเหมือนกับได้เขียนไว้ด้วยเส้นมุกกัน เป็นภาพที่วิจิตรงดงามถึงขั้นศิลปะขั้นเยี่ยม¹⁴

ลายประดับมุกบานประตูพระมณฑปพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี (รูปที่ 7) เป็นลายที่ท่าสมัยรัชกาลที่ 1 กรุงรัตนโกสินทร์ พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 1 กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อตีพม่าแตกไปแล้ว เสด็จกลับพระนครกรุงเทพทรงพระราชดำริว่า เมื่อพม่าล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่นั้น จีนคลองสวนพลูอยุธยาพวกหนึ่ง คบคิดกันขึ้นปล้นเอาเครื่องเงินเครื่องทองที่ประดับเป็นพุทธรูปอยู่ในมณฑปพระพุทธบาท แล้วเอาเพลิงเผาพระพุทธรูปนั้นไหม้หมดอีกด้วย ครั้นแผ่นดินสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดเกล้าฯ ให้ขึ้นไปทำหลังคามุงกระเบื้องครอบรอยพระพุทธรูปไว้พลาง ยังหาดีท่าอะไรต่อไปอีกไม่ จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาราชสงครามเป็นแม่กองปรุงตัวไม้เครื่องบนยอดมณฑป แต่กระทำอันหาแล้วเสร็จไม่ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวรสถานมงคล เสด็จขึ้นไปเป็นผู้กำกับทำการก่อสร้างพระมณฑปจนแล้วเสร็จบริบูรณ์ ส่วนลายบานประตูพระมณฑปทั้ง 4 ช่อง มีพระปัทมบุรุษสร้างท่าเป็นลายประดับมุกทั้ง 4 ประตู ลายที่ประดับมุกนี้ แฉ่งกลางแต่เชิงบานตอนล่างขึ้นไปเรียงเป็นเรื่องราวทำนองจะลำดับขั้นฟ้า ก็ไม่มีจะตรงนัก ภาพรูปเป็นภาพท้าวสวณอินทิตะบอง ต่อขึ้นไปอีกเป็นรูปท้าวอมรินทร์ ทรงช้างเอราวัณ ขึ้นไปอีกเป็นรูปพระพรหมทรงหงส์ สุดบานข้างบนเป็นรูปวิมาน มีกุ่มารหรือห้อยย้อยอันงดงาม เห็นจะหมายถึงชั้นอภินิหาร คือ เป็นชั้นพรหมที่ 16 หรืออีกอย่างหนึ่งเรียกว่า ชั้นพรหมโลก การวาง

ภาพถ้าจะว่าเป็นทำนองเรียงภาพลำดับชั้นฟ้า ก็ดูไม่ผู้จะดูนัก เพราะมีภาพนารายณ์ทรงครุฑเข้ามาปะปนอยู่ นารายณ์นั้นไม่มีเรื่องราวเข้ามาพัวพันกับเรื่องในคติพระพุทธรศาสนาเลย ลายประกอบ 2 ข้าง ผูกเป็นลายกนก 3 ตัว ก้านชด ไขว้เกี่ยวคล้องกัน มีภาพครุฑ นาค ราชสีห์ เหมราช ออกจากช่องกนกอันงาม ขอบรอบทั้ง 4 ด้านประดับเป็นลายประจำยามก้ามปู¹⁵

ลายประดับมุกบนประดู่พระอุโบสถวัดราชบุรุษ (รูปที่ 8) ซึ่งสร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประดับเป็นลายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เฉพาะแต่ละราชชั้นหนึ่งรวม 5 ดวง ตั้งแต่ดวงล่างเรียงตามระยะขึ้นไป

1. ปดุมการณัมงกุฏไทย
2. ปดุมการณัมช้างเผือก
3. ปดุมจุลจอมเกล้า
4. จักรับมราชวงศ์
5. นพรัตน์ราชวราภรณ์

ซึ่งมีดวงตราอยู่กลาง มีสายสะพายล้อมเป็นวงกลมรอบ ยังมีสร้อยทับอยู่บนสายสะพายอีกชั้นหนึ่ง ได้โบ มีดวงตราห้อยอยู่ทุกสาย ระหว่างวงของสายสะพายอีกชั้นหนึ่ง มีภาพเรียงคู่ ๆ เป็นระยะ ๆ ขึ้นไปจนถึงข้างบน ดังนี้ คู่ล่างเป็นภาพอินทรีชดท่าเหาะ คู่ต่อขึ้นไปเป็นภาพหุหนุมานท่าเหาะ ต่อขึ้นไปเป็นภาพพรหม 4 หน้า ระหว่างภาพและดวงตราประดับเป็นลายกนกเปลว ขอบรอบทั้ง 4 ด้านประดับเป็นกนก และประจำยามก้ามปู¹⁶

นอกจากลายประดับมุกบนประดู่หน้าต่างที่กล่าวมาแล้วนี้ ก็มีภาชนะเครื่องใช้ประดับมุกประเภทต่าง ๆ เกือบทั้งหมดเป็นภาชนะเครื่องใช้ประดับมุกที่ทำขึ้น โดยมีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 เป็นต้นมา สิ่งของเครื่องใช้ประดับมุกเหล่านี้ จัดแสดงให้ประชาชนชมที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร เครื่องประดับมุกนี้ส่วนหนึ่งเป็นของที่มิอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมาแต่เดิม อีกส่วนหนึ่งเป็นของที่จอมพลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ประธานแก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นับเป็นพระกรุณาธิคุณอย่างยิ่งที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญในสมบัติวัฒนธรรมของชาติ โดยทรงรวบรวมและประธานเครื่องมุกเหล่านี้แก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

วิธีทำ ลายประดับมุกของช่างมุกสมัยโบราณ

1. เริ่มต้น จะต้องจัดเตรียมวัตถุ หรือภาชนะที่จะประดับมุกตามความต้องการนั้น
2. ให้ช่างเขียน เขียนลวดลาย หรือภาพสำหรับเป็นแบบขึ้นให้เหมาะสมกับภาชนะ หรือวัตถุที่จะกระทำ หมายความว่า ในการที่จะเขียนลายสำหรับใช้ประดับมุกนี้ ต้องวัดกะเนื้อที่จะบรรจุลวดลายลงในที่นั้น ๆ ได้จึงหะและช่องไฟอันถูกต้องเหมาะสมกับที่นั้น ๆ ทั้งต้องรอบรู้วิธีการกระทำด้วย
3. เมื่อช่างเขียนได้เขียนลายเสร็จแล้ว ใช้กระดาษแก้วอย่างดีลอลายที่เขียนนั้นให้ได้ผลเรียบร้อยเหมือนต้นฉบับเดิมจริง ๆ
4. ให้เตรียมจัดหอยมุกมาเลื่อยคัดออกไปเป็นชิ้น ๆ ขนาดประมาณ 2.5 ซม. หรือยาวกว่าก็ได้ แล้วแต่ความโค้งของมุกจะโค้งน้อยหรือมาก การส่นนี้ใช้ส่นด้วยหินหุน (หินไฟ) หรือจะใช้ส่นด้วยหินก้อนแบน ๆ ก็ได้ เมื่อส่นเป็นแผ่นพอดีแล้ว ให้เอาติดกับแผ่นไม้บาง ๆ ประมาณอีก 1 เท่าของแผ่นมุก เห็นควรใช้ไม้ไผ่ มัน สกบให้เกลี้ยงแล้วใช้ติดด้วยกาวกับแผ่นมุก การที่ให้ติดกับแผ่นไม้เพื่อช่วยมิให้ตัวลายมุกนั้นหักในขณะเลื่อย
4. ต้องลอกลายจากต้นแบบ หรือกระดาษแก้วที่ลอกไว้ประดับลาย ใช้กระดาษลอกอย่างบางอีกอย่างหนึ่ง

ชนิดนี้อ่อน ๆ การลอกก็ต้องประคองประจงให้ได้เหมือนคันฉับ แล้วทาบลงบนแผ่นมุก ก้อนปี้ดลงไปให้ติดกับแผ่นมุกนั้น หรือจะใช้พิมพ์ลงไปด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ได้ แต่ต้องให้เส้นลายเหมือนลายคันฉับนั้น ๆ

6. การเลื่อยด้วยลวดมุกนี้ ใช้เลื่อยอย่างลึกหมายเลข 1 หรือหมายเลข 0 ก็ได้ ใช้คันเลื่อยเหล็กโค้งอย่างที่ใช้กันอยู่ทั่วไปนี้ เมื่อเลื่อยออกเป็นตัวยาวแล้วใช้ตะไบแต่งริมทั้ง 2 ข้างให้เรียบร้อย ให้ด้วยลายเหมือนคันฉับในกระดานแก้วทั้งสิ้น

7. มุกที่เลื่อยเป็นตัวยาวหรือภาพเรียบร้อยแล้วทุก ๆ ชิ้น ต้องรีบประดับลงบนแผ่นกระดานแก้วที่ได้ลอกจากคันฉับเดิมไว้บนพื้นที่ โดยใช้ติดด้วยกาว ถ้าทิ้งช้าไว้อาจลึบที่ที่จะประดับก็ได้

8. การทำรัก วัตถุหรือภาชนะที่จะประดับมุกนั้น ต้องลงรักรองพื้นให้ทั่วครึ่งหนึ่งทิ้งไว้ให้แห้ง

9. เมื่อได้เลื่อยตัวยาวมุกประดับติดบนแผ่นกระดานแก้วเต็มส่วนของหน้ากระดานพร้อมเรียบร้อยแล้ว ให้ลงรักบนวัตถุหรือภาชนะที่จะกระทำการนั้นอีกครั้งหนึ่ง ใช้รักอย่างชนิดหนึ่งเร็วทาพลงไปให้เสมอกันทั่วทั้งไว้พอให้รักนั้นหมาดตัวและขึ้นเหนียวพอดี เอาแผ่นกระดานแก้วที่ได้ประดับมุกนั้นมาทาบลงไป จงระวังให้แผ่นตัวยาวที่ติดอยู่บนกระดานแล้วนั้นลงไปแนบติดกับพื้นรักนั้น ๆ ทั่วกัน แล้วใช้กระดาษหนา ๆ และเรียบ ๆ ค่อย ๆ กดลงไป เพื่อให้ตัวมุกติดกับพื้นรักนั้นแน่นและเรียบร้อย แล้วทิ้งไว้จนรักนั้นแห้ง ให้ลอกกระดานแก้วที่ติดอยู่กับลายมุก โดยใช้มีดขูดให้เบี่ยงกลิ้งลอกออกได้

10. การลงรักลงในระหว่างพื้นลายมุกนั้น ใช้รักสมุกคือ รักผสมกับถ่านใบตองหรือถ่านดินเหนียว หรือเขม่าดำก็ได้ ถ่านทั้ง 2 อย่างนั้นก่อนจะใช้ต้องกรองให้ละเอียดเสียก่อน เมื่อได้กรองแล้วใช้ผสมกับรักผสมบนแผ่นกระดานใช้ไม้กลม หรือสากบดให้รักกับสมุกนั้นเข้ากันจนเหนียว และจนเนื้อรักนั้นแน่นเหนียวพอดีแล้ว เอาเกลี้ยงลงบนลายมุกที่ได้ประดับติดไว้ให้เต็มช่องพื้นนั้น ๆ โดยใช้มีดขูดให้เรียบเสมอลงไปทั่วกัน และทิ้งไว้ให้รักนั้นแห้ง

11. เมื่อรักสมุกที่ลงไว้แห้งทั่วกันแล้ว ใช้หินกาบเพชรหรือหินที่คม ๆ ค่อย ๆ ขัดกับน้ำลงไป พอเห็นลายมุกเหลือง ๆ ยังมีให้เห็นลายมุกที่เลือน เมื่อขัดลงไปแล้ว พื้นรักที่เกลี้ยงไว้ยังเป็นหลุมเป็นบ่อไม่เต็มเสมอกัน ให้เกลี้ยรักเพิ่มลงไปจนเสมอรียบร้อย แล้วทิ้งไว้ให้แห้ง เมื่อแห้งสนิทแล้วให้ค่อย ๆ ขัดลงไปจนถึงลายเส้นมุกพอดี เมื่อขัดได้เสมอรียบร้อยแล้ว ให้ขัดด้วยหินสับเม็ดโกน หรือถ่านไม้จนเรียบร้อย นับว่าเป็นการเสร็จสิ้นและต้องทิ้งไว้จนรักแห้งสนิทแล้วจึงใช้ขัดด้วยใบตองแห้งฉีกฝอย ๆ ผสมน้ำมันมะพร้าวเล็กน้อย ขัดถูพอร้อน ๆ ก็ขึ้นมัน เป็นการเสร็จตามวิธีประดับมุกเพียงเท่านี้

วิธีทำ ลายประดับมุกของช่างมุกสมัยปัจจุบัน

สำหรับการทำลายประดับมุกของช่างมุกปัจจุบันจะแตกต่างจากวิธีการทำเครื่องมุกสมัยโบราณที่กล่าวถึงข้างต้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยให้ช่างมุกสามารถประดิษฐ์เครื่องมุกได้ตามวิธีแบบโบราณ ซึ่งต้องใช้เวลานานและวัสดุหายาก ช่างมุกปัจจุบันจึงพยายามคิดแปลงวิธีการทำโดยให้สั้นเปลืองเวลาน้อยลง และวัสดุที่นำมาทำเครื่องมุกก็เปลี่ยนเป็นวัสดุที่หาง่ายในท้องตลาด แต่ก็อาจจะยังคงมีช่างมุกบางคน หรือบางกลุ่มที่รักษาวิธีการทำเครื่องมุกตามแบบโบราณไว้

จากการซักถามและสังเกตวิธีการทำเครื่องมุกที่บ้านอาจารย์บุญชู ขุ่ตอน อาจารย์โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เลขที่ ๓๖ ทางแยกไปจังหวัดอ่างทอง ตำบลท่าวาสุกรี อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปวิธีการทำเครื่องมุกปัจจุบันได้ดังนี้

1. หอยมุกที่ใช้ประดับเครื่องมุกนี้ จะใช้เปลือกหอยมุกไฟ (รูปที่ ๑) ซึ่งมีลักษณะตัวกลม ๆ คล้ายหอยโข่ง เหตุที่ต้องใช้หอยมุกไฟเพื่อว่าเวลาขัดแล้วจะได้ขึ้นเงาแวววาวเห็นสีนวลสวยงาม แต่เดิมทะเลในอ่าวไทยพอจะหาได้ แต่ปัจจุบันนี้หายาก ดังนั้นหอยมุกที่ใช้อยู่จึงเป็นหอยมุกที่ไดมาจากทะเลฝั่งตะวันตกของประเทศไทย จากทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย ในราคาซื้อขายทั้งตัวหอยกิโลกรัมละ 320 บาท (7 พฤษภาคม 2524)

แต่ถ้าจะซื้อเฉพาะส่วนเปลือกหอยที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ เจียรในแล้ว ราคาภิโกรมละ 1,200 บาท

เมื่อได้หอยมุกมาแล้ว ก็นำมาลอกเปลือกให้ส่วนที่เป็นหินปูนติดอยู่กับตัวหอยออกให้หมด โดยใช้วิธีฝนขัดเปลือกหอยกับเครื่องเจียรใน (รูปที่ 10) จากนั้นตัดเปลือกหอยเพื่อเอาแกนในออก แล้วตัดเปลือกหอยออกเป็นชิ้น แต่งกลาเปลือกหอยให้หินปูนออกให้หมด (รูปที่ 11)

2. ในกรณีที่ทำเครื่องมุกเป็นลายประดิษฐ์ ข้างจะฉลุลายมุกเป็นลายไปเลยด้วยความชำนาญ (รูปที่ 12) แล้วจึงนำชิ้นหอยมุกที่ฉลุเป็นลายแล้วนั้นไปประดับติดบนตัวภาชนะ พร้อมทั้งประดิษฐ์เป็นลวดลายตามที่ช่างต้องการ (รูปที่ 13)

ถ้าเป็นเครื่องมุกที่ต้องการทำเป็นลายฉลุ จะต้องเขียนลวดลายลงบนกระดาษเสียก่อน จากนั้นจึงลอกลายลงไปบนชิ้นมุก (รูปที่ 14) ฉลุไปตามลวดลายที่วาดไว้ เมื่อได้ชิ้นมุกที่ฉลุแล้วจะเอาไปติดไว้บนลายบนกระดาษ (รูปที่ 15) เมื่อกลั่นลิมที่วางลายหรือกลั่นชิ้นมุกหาย ก่อนที่จะนำไปติดบนภาชนะ

ลายประดิษฐ์ คือ ลายที่ช่างมุกคิดประดิษฐ์ขึ้นเองใหม่

ลายฉลุ คือ ลายไทยที่มีมาแต่เดิม

3. นำชิ้นมุกที่ฉลุแล้วติดลงไปบนภาชนะ โดยใช้กาวลาเท็กซ์ (Latex)

ถ้าเป็นลายประดิษฐ์ก็จะติดชิ้นมุกไปตามลวดลายที่ได้คิดประดิษฐ์ไว้

สำหรับลายฉลุจะยกสายทั้งแผ่นติดลงไปบนภาชนะ โดยคว่ำหน้าลง (รูปที่ 16) แล้วจึงใช้ผ้าชุบน้ำหมาด ๆ เช็ดอุบนลายให้กระดาษที่ติดอยู่หลุดออกให้หมด

4. นำสีฟิวเรอเนต (Filler) ผสมกับสีฝุ่นสีดำและใส่น้ำยาที่ทำให้แห้งเร็ว ผสมกันให้เหนียวเข้ากันดี (รูปที่ 17) แล้วจึงเอาไปเคลือบบนลายมุกที่ประดับติดไว้แล้วให้เต็มช่องพื้น โดยใช้ขว้อมือกวาดให้เรียบเสมอกัน (รูปที่ 18) ทิ้งไว้ให้แห้งประมาณ 5 นาที

5. นำชิ้นภาชนะประดับมุกที่ลงสีฟิวแล้วไปขัดให้ผิวหน้าเรียบเสมอกัน จนเห็นลวดลายประดับมุก (รูปที่ 19) ด้วยเครื่องเจียรใน แต่ถ้าเป็นภาชนะชิ้นใหญ่ ต้องใช้ขัดด้วยเครื่องเจียรในมือ

6. เมื่อขัดจนเสร็จทั้งชิ้นแล้ว ทาด้วยน้ำมันชักเงา (รูปที่ 20) แล้วนำไปประกอบให้เป็นชิ้นภาชนะตามต้องการ (รูปที่ 21)

ภาชนะเครื่องใช้ที่นิยมประดับตกแต่งด้วยลายประดับมุกนั้น อาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทพาน ซึ่งมีรูปทรงต่าง ๆ เช่น พานแปดเหลี่ยม พานกลม และพานกลีบบัว พานต่าง ๆ นี้มักใช้สำหรับใส่ของถวายพระ หรือใส่ของอื่น ๆ

พานต่าง ๆ พวกนี้ อาจแยกประเภทย่อยออกไปอีกได้ตามรูปทรง และประโยชน์ใช้สอยตามประเพณีวัฒนธรรมแบบไทย คือ

1.1 ตะลุ่ม มีลักษณะคล้ายพานเชิง แต่ขอบปากทึ่มเข้า ซึ่งขอบปากนี้มีทั้งกลม สิบเหลี่ยม หรือสิบสองเหลี่ยม ตะลุ่มนี้นิยมทำเป็นเตา ซึ่งจะมีเตาละก้นใบไม้กำหนด ในเตาหนึ่งนั้นประกอบด้วยตะลุ่มใบใหญ่สุด เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 40 เซนติเมตร แล้วมีขนาดเล็กไล่ลงไปจนใบเล็กสุด มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7 เซนติเมตร ตะลุ่มนี้นิยมใช้ใส่ของถวายพระ เช่น ใส่สำหรับอาหาร ผ้าไตร ดอกไม้ รูป เทียน ฯลฯ ถ้าเป็นตะลุ่มใบเล็ก อาจใช้ใส่หมากพลู

1.2 พานแว่นฟ้า เป็นพานซ้อนกัน 2 ชั้น ประกอบด้วยพานรอง เป็นพานสี่เหลี่ยมย่อมุมขนาดใหญ่ ใช้รองรับพานทรงสูงสี่เหลี่ยมย่อมุมเช่นกัน พานแว่นฟ้านี้มักมีประดับอยู่ตามวัด ใช้สำหรับใส่ผ้าไตรถวายพระในงานบวชขนาด หรืองานทอดกฐิน โดยทั่วไปเป็นพาน 2 ชั้นประดับกระจก นำมาใช้ประดับมุกก็มีบ้าง

1.3 เตียบ มีลักษณะคล้ายพานเชิง มีฝา เป็นกรวยแหลมครอบ ใช้บรรจุสำหรับอาหารถวายพระ

2. ประเภทกล่อง มีหลายแบบและชื่อที่ใช้เรียกก็แตกต่างกันออกไป ตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ลัง เขียด

หีบ และกลอง

2.1 ลู้ง หรือกลองกลมมีฝาปิด มีทั้งทรงสูงและทรงเตี้ย ใช้เป็นภาชนะบรรจุอาหารแห้งเรียกว่า ลู้งอาหาร บางทีใช้เป็นกลองเก็บผ้าที่อบแล้ว มีลู้งอยู่ประเภทหนึ่งลักษณะคล้ายพานเชิงมีฝาเป็นกรวยแหลมครอบ ใช้เป็นกลองใส่หมาก

2.2 เจียด มีลักษณะเป็นกลองสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีฝาปิดมีฐานสูง แต่เดิมเจียดนี้พระมหากษัตริย์จะพระราชทานแก่ขุนนาง หรือพระราชอาคันตุกะ แต่ต่อมาจะใช้เป็นกลองสำหรับบรรจุผ้าที่อบแล้ว หรือเสื้อผ้าเครื่องแบบของขุนนาง สำหรับเปลี่ยนในวังก่อนที่จะเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์

2.3 หีบยา เป็นกลองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีฝาปิด ภายในยังมีกลองเล็กใช้สำหรับเก็บแยกยาที่ต่างชนิด มิให้ปะปนกัน หีบยานี้จะมีอยู่ประจำตามบ้าน หรือเป็นหีบยาของแพทย์แผนโบราณของไทย

2.4 หีบบุหรี เป็นกลองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดเล็ก ใช้ใส่บุหรี ยาเส้น หรือยาสูบ มักจะมีขนาดเล็กกว่าหีบยา

2.5 หีบหมาก เป็นกลองสำหรับใส่เครื่องกินหมาก อาจจะมีลักษณะคล้ายกับหีบยา แต่บางครั้งก็เป็นกลองกลม ทางภาคเหนือจะเรียกว่า แอบหมาก

3. เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์นั้น ส่วนใหญ่จะตกแต่งด้วยลายประดับมุก เช่น ฝ่าบาตร เเชิงบาตร และพัดยศและพัดรองที่ทำด้วยประดับมุก

3.1 ฝ่าบาตร นอกจากจะทำลายประดับมุกเป็นลวดลายไทยแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานฝ่าบาตรประดับมุก มีตราประจำรัชกาลแก่พระราชาคณะในคราวพระราชพิธีราชาภิเษก เมื่อ จ.ศ. 1235 (พ.ศ. 2416)

3.2 เเชิงบาตร ใช้เป็นฐานวางบาตร

4. ประเภทถาดคือ กระบะ ถาด และกั๋

ในชีวิตประจำวันของไทยนั้น ถาดสำหรับใส่ของจะมีประเภทและรูปร่างต่าง ๆ ชื่อเรียกก็จะต่างกันออกไปด้วยตามประโยชน์ใช้สอย แต่เนื่องจากถาดของไทยนั้นมักจะทำขอบสูงขึ้นมา จึงมักจะเรียกว่ากระบะ ซึ่งมีทั้งกระบะกลม กระบะแปดเหลี่ยม กระบะสี่เหลี่ยม กระบะสี่เหลี่ยมกลมมน กระบะสี่เหลี่ยมย่อมุม กระบะต่าง ๆ เหล่านี้ถ้าใช้ใส่เครื่องบูชาเป็นพุทธบูชา จึงเรียกว่ากระบะบูชา ถ้าใช้ใส่เครื่องสำหรับกินหมากก็เรียกว่ากระบะหมาก แต่บางครั้งกระบะรูปทรงต่าง ๆ นี้มีฐาน หรือขาและใช้ใส่เครื่องบูชาก็ยังคงเรียกว่า กระบะบูชา แต่ถ้ากระบะที่มีฐานหรือขานี้จะใช้เป็นที่รองชุดชา

ถาดกลมมีขอบสูงเพียงเล็กน้อยใช้รองขันโอเป็นขันขนาดใหญ่ ใช้สำหรับใส่เครื่องบูชาติดกันที่เทศน์ถวายพระในเทศกาลเทศน์มหาชาติ แต่ด้าเป็นขันมีเชิง มีขนาดเล็กกว่าขันโอ เรียกว่าขันแหม ใช้สำหรับปักแว่นเวียนเทียน

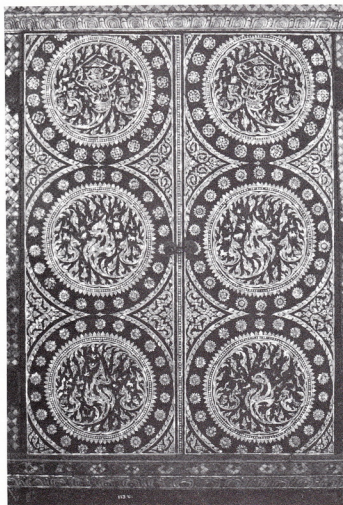
หนังสืออ้างอิง

1. วิบูล ธุวธรรม, *มรดกไทย*, สำนักพิมพ์ป่าดงฯ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2521, หน้า 84-85
2. ศรี อมาตยกุล, *ศิลปสมัยอยุธยา*, กรมศิลปากรจัดพิมพ์ในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์แห่งชาติพระนคร วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2510, หน้า 61
3. ศรี อมาตยกุล, *สมณวัชนวโรรณวัตถุสถานสมัยทวารวดี คำบลอุบล จังหวัดราชบุรี*, "เมืองโบราณที่คูบัว", พิมพ์เป็นบรรณาการเนื่องในโอกาสที่การรถไฟแห่งประเทศไทยและสมาคมเพื่อการรักษาสัมบัติวัฒนธรรม ร่วมกับการจัดพิมพ์โบราณคดีสัญจร นำชมโบราณวัตถุสถาน ณ คำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี โดยขบวนรถไฟพิเศษ กรุงเทพ-คูบัว 13 สิงหาคม 2504, หน้า 50
4. ศรี อมาตยกุล, *ศิลปสมัยอยุธยา*, หน้า 62
5. เฉลิม สุขเกษม, *กรุงศรีอยุธยา* พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฉาปนกิจศพ นางแดง แฉววัฒนะ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 20 กันยายน พุทธศักราช 2514, หน้า 111-112
6. ศรี อมาตยกุล, *ศิลปสมัยอยุธยา*, หน้า 63
7. หลวงเชื้อชำนาญเจษฎ์ ร้อยเอก, *ตำนานเมืองพิษณุโลก และประวัติ "พระพุทธรชินวร"* พิมพ์ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2507 หน้า 25
8. หลวงวิศาลศิลปกรรม ศาสตราจารย์, "ตำราวิชาช่างประลัมภ", *อุตสาหกรรมสาร*, ปีที่ 28 ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน 2523, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, หน้า 15
9. สมภพ ภิรมย์ ศาสตราจารย์ นาวาเอก, ปกิณกะคดี หมายเลข 18 "ว่าด้วยประตูหน้าต่างประดับ-มุกไทย-ของโลก", คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
10. 11. หลวงวิศาลศิลปกรรม, *อุตสาหกรรมสาร*, หน้า 11
12. หลวงวิศาลศิลปกรรม, *อุตสาหกรรมสาร*, หน้า 12-13
13. สมภพ ภิรมย์, *ปกิณกะคดี* หมายเลข 13
14. หลวงวิศาลศิลปกรรม, *อุตสาหกรรมสาร*, หน้า 18
15. หลวงวิศาลศิลปกรรม, *อุตสาหกรรมสาร*, หน้า 22
16. หลวงวิศาลศิลปกรรม, *อุตสาหกรรมสาร*, หน้า 26
17. หลวงวิศาลศิลปกรรม, *อุตสาหกรรมสาร*, หน้า 7-8

รูปที่ 1 ก. ลายประดับมุกตู้พระไตรปิฎกที่ดัดแปลงมา
จากบานประตูประดับมุก
ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์
วรพินิต ประทานแก่พิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติ

Figure 1A. The Buddhist textbook carbinet which
His Royal Highness Prince Paribatra of
Nagor Svaraga presented to the
National Museum

รูปที่ 1 ข. ลายประดับมุกตู้พระไตรปิฎกที่ดัดแปลงมา
จากบานประตูประดับมุก
พระวิหารวัดบรมพุทธาราม
พระนครศรีอยุธยา

Figure 1B. The Buddhist textbook carbinet which
altered from the door-panels of Viharn
of Wat Boromputtaram, Ayutthaya

รูปที่ ๒ ลายประดับมุกบานประตูพระวิหาร
วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

Figure 2 Door-panels of Viham of Wat
Prasimhadhatu, Pitsanulok

รูปที่ ๓ บานประตูประดับมุก
พระอุโบสถวัดพระศรีรัตน
ศาสดาราม

Figure 3 Door-panels from
the Emerald Buddha Temple

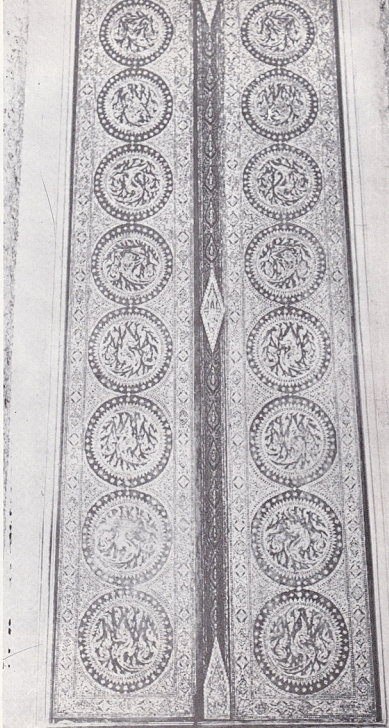
รูปที่ 4 ลายประดับบน

บานประตูพระอุโบสถ

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ด้านหลังช่องกลาง

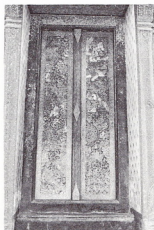
Figure 4 Door-panels from
the Emerald Buddha Temple

รูปที่ ๕ ลายประดับมุกบานประตูพระมณฑป
พระไตรปิฎก ในพระบรมมหาราชวัง

Figure 5 Close-up design of the door-panels of
the Mondop in the Grand Palace

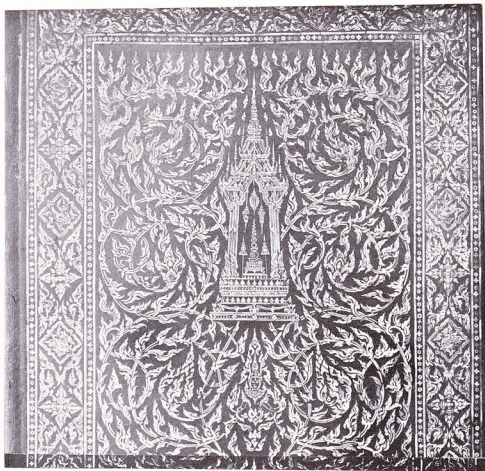
รูปที่ ๖ ลายประดับมุกบนประตูพระอุโบสถ
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
แบบภาพเรื่องรามเกียรติ์

Figure 6 Door-panels, Wat Po, depicting the scene of Ramayana

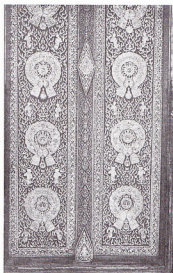
ลายประดับมุกเป็นภาพเรื่องรามเกียรติ์
ตอนพระรามแสดงศรเป็นดาวยาล้อม
วิรุณจำบัง

Close-up design

รูปที่ 7 ลายประดับมุกบานประตูพระมณฑป
พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

Figure 7 Door-panels of the Mondop, the Temple
of the Buddha Footprint, Saraburi

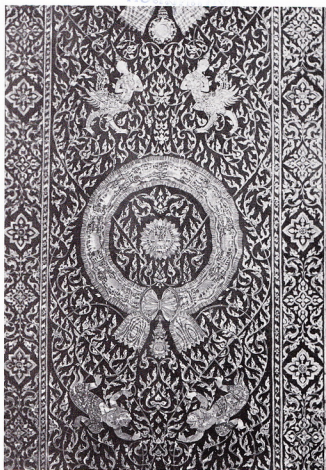
รูปที่ 8

ลายประดับมุกบานประตูพระอุโบสถ
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
ประดับมุกเป็นลายเครื่องราชอิสริยาภรณ์
เฉพาะแต่ราชชนก
ปดมกรณมังกฎไทย
ปดมกรณช้างเผือก
ปดมจตุรจอมเกล้า
จักรบรมราชวงศ์
นพรัตน์ราชวรภัณฑ์

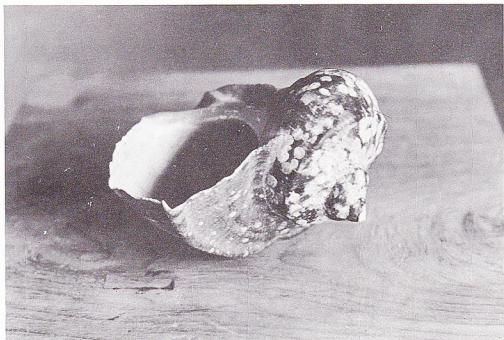
Figure 8

Mother-of-pearl inlay at the door of the temple of Wat Rajabopit, Bangkok, with the royal decoration:

- Knight Grand Cross (First class) of the Most Noble Order of the Crown of Thailand
- Knight Grand Cross (First Class) of the Most Exalted Order of the White Elephant.
- Knight Grand Cross (First Class) of the Most Illustrious Order of Chula Chom Klao
- Knight of the Illustrious Order of the Royal House of Chakri
- Knight of the Ancient and Auspicious Order of the Nine Gems.

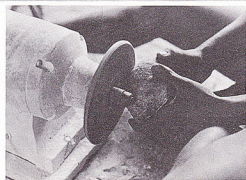

พดสมเฑาะว์นาถ
เจ้าอาวาสวัดคอนราก จังหวัดสงขลา

รูปที่ 9 หอยมุกไฟที่ได้นำมาจากฝั่งทะเลตะวันตก
ของประเทศไทย

Figure 9 fire opal from the west coast of
Southern Thailand

รูปที่ 10 นำหอยมุกมาปอกเปลือกด้วยเครื่องเจียรไน

Figure 10 the outer surface of the shell is
removed with a special cutter

ปอกเปลือกที่เป็นหินปูนเกาะอยู่ออกเพื่องคร่าวๆ

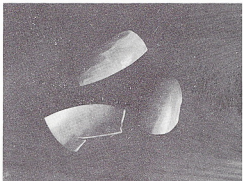
รูปที่ 11 ตัดเปลือกหอยมุกเพื่อเอาเฉพาะส่วนที่จะนำมาใช้งานได้

Figure 11 and the shell cut into pieces

เปลือกหอยมุกที่นำไปใช้งานได้ และแกนในที่ไม่ต้องการ

เปลือกหอยส่วนที่ใช้งานได้จากหอยมุก 1 ตัว หลังจาก
ที่ตัดออกเป็นชิ้น และแต่งเกลาให้มันป็นออกให้หมด

รูปที่ 12 ผลุหอยมุกเป็นลายตามต้องการ ในกรณีที่ทำลายประดิษฐ์

Figure 12 the shell is cut to the proper shape

รูปที่ 13 นำชิ้นหอยมุกที่ฉลุเป็นลวดลายตามต้องการ แล้วติดลงไปในภาชนะหรือวัตถุ

Figure 13 and glued directly onto the object

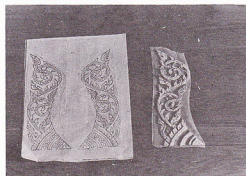
รูปที่ 14 ในกรณีที่ทำลายฉลุ ต้องลอกลายลงไปบนชิ้นมุก แล้วจึงฉลุไปตามลวดลายนั้น

Figure 14 a small portion of the design is then traced onto a piece of shell

รูปที่ 15 ตีชิ้นมุกที่ฉลุแล้วลงไปบนกระดาษเพื่อกันลมที่วางลวดลายก่อนที่จะนำไปติดบนภาชนะหรือวัตถุ

Figure 15 the shell is carefully cut to the correct shape and pasted with latex glue to the paper

รูปที่ 16

ติดลายฉลุลงโปบนลายวัตถุที่ต้องการ
แล้วจึงลอกกระดาษออก

Figure 16

the paper with the shells adhered
to it is pressed onto the sticky
surface of the object

รูปที่ 17 นำสีโป๊วรอยนํ้า สีฝุ่นสีดำ และน้ำยาทำ
ให้แห้งเร็วผสมให้เหนียวเข้ากันดี แล้วจึง
นำไปเคลือบบนลายประดับทุก

Figure 17 a mixture of black tempera and filler
is to fill in the ridged

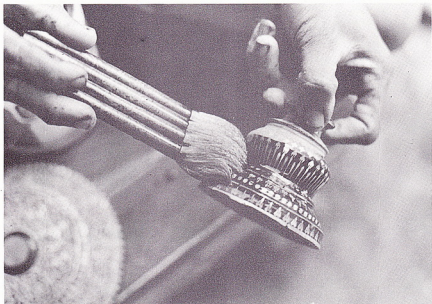

รูปที่ 18 ใช้นิ้วมือกวาดให้เรียบเสมอกัน
Figure 18 the surface is smoothed with the finger

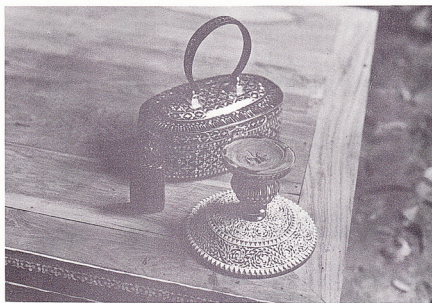
รูปที่ 19 เมื่อแห้งดีแล้วนำไปขัดให้ผิวหน้าเรียบ
เสมอกันจะเห็นลายประดับมุกด้วยเครื่องเซาะระโน

Figure 19 the object is polished until the
surface is smooth and clean

รูปที่ 20 ทาด้วยน้ำมันชักเงา

Figure 20 a clear varnish is applied to the object

รูปที่ 21 เครื่องประดับมักโดยฝีมือช่างมุกปัจจุบัน

THE ART OF MOTHER OF PEARL INLAY

**Published by the Fine Arts Department
On the Occasion of the Commemorative Ceremony
on the Centenary Birthday Anniversary
of**

**Field Marshal His Royal Highness
Prince Paribatra of Nagor Svaraga**

June 29, 1981

CONSULTANT : Mrs. Chira Chongkol
Director, National Museums Division
TEXT : Mrs. Visantane Pothisoonthorn
PHOTOGRAPHY : Mr. Somchai Vorasart
EXHIBITION
ORGANIZING : The National Museums Division

FOREWARD

On the occasion of the commemorative ceremony on the centenary birthday anniversary of Field Marshal His Royal Highness Prince Paribatra of Nagor Svaraga, the Department of Fine Arts graciously arranged the special exhibition on "the Art of Mother of Pearl Inlay" from the collection of Field Marshal His Royal Highness Prince Paribatra of Nagor Svaraga.

This exhibition presents 200 items of the mother of pearl inlaid objects which belonged to his Royal Highness Prince Paribatra of Nagor Svaraga. These selections of 200 items are considered special pieces. It was fortunate that His Royal Highness Prince paribatra of Nagor Svaraga took interest in collecting and preserving the Thai cultural heritage by collecting and donating these art objects to the National Museum to be the national property.

During the exhibition, there is also a demonstration on the mother of pearl inlaid techniques for the public. The catalogue of this exhibition is written by Mrs. Visanthani Phothisoonthorn, the assistant curator of the National Museum, in the hope to serve, to a certain extent, as a source of information on the art of mother of pearl inlay, and to help the reader to understand and appreciate this particular kind of art.

Mr. Dejo Savanananda

**Director - General
Fine Arts Department**

History of Field Marshal, His Royal Highness Prince Paribatra of Nagor Svaraga

His Royal Highness Prince Paribatra of Nagor Svaraga was the son of Their Majesties King Chulalongkorn and Queen Sukhumalamarasri. He was born on Wednesday 29th June 1881, and had only one elder sister named Her Royal Highness Princess Sri Rattanakosindhra. He obtained primary education from Pratamnak Suankularb School and then finished high school from Rajakumarn School in the Grand Palace. He then went to continue his education in Great Britain in March 1894 for 2 years and then moved to Germany to attend courses in Military education from which he graduated and was commissioned as a Second-Lieutenant of the German Army in 1900. After graduation, he also attended additional courses in military techniques at the Armed Forces Staff College of Germany.

His Royal Highness Prince Paribatra of Nagor Svaraga returned to the Kingdom of Thailand in 1903 and was appointed Chief-of-Staff of the Royal Thai Army. He then moved to become Commander-in-Chief of the Royal Thai Navy when at aged only 23.

During the reign of King Vajiravudh, (Rama VI), H.R.H. Prince Paribatra of Nagor Svaraga was promoted to become First Lord of the Admiralty. In 1911, he was promoted to the rank of Admiral of the Fleet as well as appointed Aides-de-Camp to His Majesty the King.

In 1920, he returned to the Army in the same position of Chief-of-Staff and were managed to improve and develop the Army from an already sound basis to become one of great strength in strength in a very short time. Thus in 1926 he was appointed to be Minister of Defense and then moved to be Minister of Interior in 1928.

He died on January the 18 th 1944 at Bandung, Indonesia.

THE ART OF MOTHER OF PEARL INLAY

TEXT : Mrs. Visantanee Pothisoonthorn

PHOTOGRAPHY : Mr. Somchai Vorasart

INTRODUCTION

The art of decorating with inlaid mother-of-pearl dates back to Thailand's early history. The technique of inlay work may have begun in the kingdom of Ayutthaya in the middle of the fourteenth century.

It would seem, however, that the use of shells for decoration has a long tradition, for stucco pieces decorated with shell have been found at architectural monuments dated to the Dvaravati period of the sixth to eleventh century.

Glossy white and pink mother-of-pearl set into a black lacquer background, sparkling with a shine similar to that of fire opals, comes from a shellfish found in the Gulf of Siam. It is used to adorn small everyday objects as well as large doors and window panels. Its workmanship requires infinite patience and meticulous attention to detail its effect is one of intricate beauty.

In the past most objects decorated with mother-of-pearl were used for the monks, such as the manuscript cabinets found in monasteries. Mother-of-pearl was frequently employed as decoration on doors and window panels of temple buildings, and some of the finest inlay work to be seen today can be found within the temple compounds.

The kings of Thailand employed mother-of-pearl crafting both in the restoration and the building of the beautiful temples dedicated to the Buddhist religion, and, traditionally, such doors and window panels were created by anonymous artists who dedicated their craft to the service of their religion. However, if his work proved of sufficient quality an artist could be selected to serve the royal court. Doors such as those on the viharn of the Temple of the Emerald Buddha (The Monthientham Viharn) show clearly that his art has long been under royal patronage.

The oldest known monastery doors are those at Wat Mahadhatu in Pitsanuloke (Figure 2), created during the reign of King Boromakot of Ayutthaya in the mid-eighteenth century. Other well known mother-of-pearl doors are those from Wat Baroma Buddharam in Ayutthaya, which are now at the Monthientham Viharn in the Temple of the Emerald Buddha (Figure 5) compound and reset in a book cabinet preserved in the National Museum, Bangkok (Figure 1 B). The designs on these doors are so like those of Wat Mahadhatu that it may well be they are of the same craftsmanship. These designs with their magnificent decorative patterns provide an excellent example of the art of Ayutthaya period.

The best known pieces of the Ratanakosin period are the doors of the Chapel of the Emerald Buddha (Figure 3,4) and the doors on the mondop within the Temple of the Emerald Buddha compound, as well as the doors on the mondop at Saraburi (Figure 7). These doors were all made during the reign of King Rama I (1782-1809). Then, too, there are the doors of the *ubosot* (ordination hall) at Wat Phra Chetupon (Wat Po) (Figure 6) made during the reign of King Rama III (1824-1851) and those at Wat Rajabopit (Figure 8) dated to the second half of the nineteenth century during King Chulalongkorn's reign. All of these doors are decorated with religiously inspired motifs.

TECHNIQUE FOR MOTHER-OF-PEARL INLAY WORK

THE OLD DAY TECHNIQUE

1. The surface of the piece to be decorated must be free from all semblance of oil, water, dirt and cracks.
2. A sketch is made of the entire design to ensure that the design fits properly into the space allowed.
3. The design is then transferred in reverse onto high quality tracing paper.
4. Because the shell is naturally curved, it must be cut into reasonably flat pieces which are generally not longer than 2.5 cm. These pieces are honed with a flint or whetstone until the color can be seen clearly at which time it is considered ready for cutting.

The piece of shell may then be glued to a piece of wood twice as thick as the shell itself. The shell with its wooden backing can then be cut to the desired shape, after which it is carefully removed from the wood.

Another method is to cut a piece of wood, preferably *Mokmun* (Apocynaceae) to a "v" shape at one end. The piece of shell is then glued across the "v" form. The sides of the wood then become a type of vise, holding the shell firmly in place so it will not break during the cutting process.

5. Using shear tracing paper, the desired pattern is meticulously copied onto the piece of shell to be cut.
6. A special curved bow saw fitted with a No. 1 or 0 blade is used to cut the shell to the desired shape. The cut edges of the shell are carefully smoothed with a hand file so the pieces will fit tightly together, approximating the original design.
7. Each shell piece is immediately pasted in its proper place on the tracing paper.
8. The entire surface of the object to be decorated is covered with several layers of lacquer, a resin from a variety of *yang* tree (*McInanorrhoca usitata* or *Calotropis*). Each layer is allowed to dry thoroughly before the next layer is applied.
9. When all of the pieces of shell have been cut and applied to the tracing paper, one or more coats of quick drying lacquer is applied to the surface of the object. While the final coat is still slightly damp the tracing paper with the shells adhered to it is pressed, paper side out, into the sticky surface and smoothed flat. When the lacquer has dried completely, water is sprayed over the surface and the tracing paper peeled off.
10. The ridge between the shell and the lacquer surface is then filled with repeated layers of *rak-smook*, a sticky mixture of pulverized charcoal and the sap of the *yang* tree. The charcoal has been made by pounding the carbon deposit from banana leaves or wood ash from *laaling* grass or lampblack in a mortar with a pestle.
11. When one layer of *rak-smook* has dried, the object is polished by rubbing it with a whetstone and drops of water, and another layer applied. As before, each layer is allowed to dry before the next one is applied. Extreme care is taken so that the polishing process does not damage the delicate shell. The process of applying the *rak-smook*, drying and polishing is repeated until the layer of shell is completely concealed. The object is then left to dry thoroughly, after which it is polished with pieces of dry banana leaf and a small amount of coconut oil until the surface of the design, smooth and shiny, is revealed.

THE MODERN TECHNIQUE

The present technique for making mother-of-pearl wares is rather different from that of the past. Some of the old materials are now difficult to obtain and the old procedures are seen as being time consuming and arduous. Today's craftsman prefers more readily available materials and quicker techniques.

According to Mr. Boonchuey Poosorn, an instructor at the Yuwabhudha Vidhya School in Ayutthaya, the present method for making mother-of-pearl inlay objects can be described as follows:

1. The outer surface of the shell is removed with a special cutter and the shell cut into pieces (Figure 10, 11). The shell used is the sparkling colored mother-of-pearl shell from the west coast of Southern Thailand. This shell is priced at approximately Baht 320.00 per kilogram for the whole shell or Baht 1,200.00 per kilogram for only the useable portion.
2. For simple designs the shell is cut to the proper shape and glued directly onto the object (Figure 12, 13). More elaborate designs are first drafted in reverse on a piece of paper. A Small portion

of the design is then traced onto a piece of shell (Figure 14), after which the shell is carefully cut to the correct shape and pasted with latex glue to the paper (Figure 15), shiny side down.

3. When all of the pieces of the design are in place, the paper with the shells adhered to it is pressed onto the sticky surface of the object and allowed to dry (Figure 16). When the object is dry, the paper is carefully peeled away leaving the shells imbedded on the surface of the object.
4. A mixture of black tempera and filler (Figure 17) is then used to fill in the ridged between the base material of the object and the shells forming the design. The surface is smoothed with the fingers (Figure 18) and left for five minutes to dry.
5. The object is polished until the surface is smooth and clean (Figure 19).
6. A clear varnish is applied to the object (Figure 20).

The special vessels are decorated with mother-of-pearl inlay, they can be divided into four categories.

1. Receptacles or "phan"(พาน), come in many forms, such as octagonal, round and lotus. The receptacles usually are used to carry alms and articles that are presented to the monks. However, there are some special unique receptacles in the old Thai tradition which should be known. They are the following, *Talum* (ตะลุม) *Phan Waen Fah* (พานแว่นฟ้า) and *Tieb* (เตียบ)

- 1.1 "*Talum*" or traylike stemmed receptacle, has a mouth-rim that is curved. Some of them are round, some are ten-sided or twelve-sided. The craftsmen like to make them in a set which is called in Thai "*taow*" (ถาด). The number of items to one set is not regular. The largest size of *Talum* is more than 40 cm. in diameter. The smallest size is 7 cm. in diameter. *Talum* is usually used for carrying the offering of alms, dishes, flower, incenses, candles of betelnuts. These items are then presented to the monks.

- 1.2 "*Phan Waen Fah*" (พานแว่นฟ้า) or two-tiered receptacle has a lower receptacle that is square and has a curved mouth-rim. The upper one is a high square mouth-rim with sharp corners. This kind of receptacle is used for carrying the yellow Buddhist robes that are presented to the monks during Buddhist ceremonies. They could be the ceremony for ordaining monks into the monkhood or it could be the "*kathin*" ceremony, the ceremony for supplying robes and alms to the monks which is done annually.

- 1.3 "*Tieb*" or tray-like receptacles has a cone shaped cover which is used for carrying the dishes that are used to present alms or offerings to the monks.

2. Covered boxes : In the Thai tradition there are many forms of covered boxes and these are given various names. It is the function that determines which form will be used. The various forms are called, "*lung*" (ลัง) "*jiad*" (เจียด), "*heeb*" (หีบ) and "*glong*" (กลอง)

- 2.1 "*Lung*" or the round covered boxes, are both high in shape and others could be lower. Some of them are used for carrying the dishes. These are called "*Lung Aharn*" (ลังอาหาร) Some of them are used for keeping the scented clothes. However, there is another kind of "*Lung*" which is used for carrying the old Thai King's crown. It is in the form of a stemmed receptacle with a cone shaped cover.

- 2.2 "*Jiad*" or the rectangular covered boxes with a high stem, is a vessel given by the king to a nobleman or a high ranking monk who has a special rank. After that it is used for carrying the special scented clothes or uniforms to change in the palace before having an audience with the king.

- 2.3 "*Heeb Ya*", "*Heeb*" means box and "*Ya*" means medicine. "*Heeb Ya*" then means a medicine box. Usually it is a rectangular form. There are many small boxes inside the large container. All of the small boxes contain different medicine.

- 2.4 "*Heeb Buri*" the cigarette box, is made in the form of a small rectangular box. The size of this kind of box is smaller than the "*Heeb Ya*"

- 2.5 "*Heeb Maak*" the betelnut box, is usually made in the form of a "*Heeb Ya*" but smaller. Nevertheless, the round one can be found. The northern Thai call this box "*Ab Maak*" (แอบหมาก)
3. Most of the vessels of the Buddhist monks are decorated with mother-of-pearl inlay in the Thai design. The vessels are called "*Fa Batra*" (ฝ่าบาตร) and "*Cheng Batra*" (เชิงบาตร)
- 3.1 "*Fa Batra*" the cover of the alm bowl, generally is decorated in Thai design but there is one unique which was made in 1873 by King Chulalongkorn or Rama V (reigned from 1868-1910). He had ordered that this unique design be used as the emblem of his reign. This design was presented to the high ranking monks during his coronation ceremony.
- 3.2 "*Cheng batra*" is the pedestal of the Buddhist almsbowl. Besides the vessels, there is the "*Dam Pad Yos*" (ด้ามพัดยศ) and "*Dam Pad Rong*" (ด้ามพัดรอง) which are the long handles of the fans that the high ranking Buddhist monks hold.
4. Trays are known as "*Kaba*" (กระเบาะ) "*Thad*" (ถาด) and "*Kii*" (กั)

There are many forms of these Thai trays and they are known by the names as mentioned above. It is the function that determines which tray will be used. Some of these trays are round, some are octagonal, some are quadrilateral and some are octagonal with small sharp corners. Most of them are used for carrying articles. They are presented as homage to the Buddha images or the other spirits which are called "*Kaba Buja*" (กระเบาะบูชา)

Some of them are used as betelnut trays. Those are called "*Kaba Maak*" (กระเบาะหมาก). They are made in the form of a covered box as the "*Glong Maak*" or the "*Heeb Maak*" Furthermore, there is a kind of tray which has a form that is similar to "*Kaba Buja*" but it is used for carrying the tea set. It is called "*Kii*"

Large bowls or basins are called in Thai "*Khan-O*" (ขันโ) There are two kinds. One is a stemmed bowl used for holding the lenticular holders in the Buddhist ceremonies and the other one is the large bowl with a pedestal. this kind of "*Khan-O*" is used to hold ceremonial offerings such as alms, flowers, candles and incense. These items are presented to the monks during the traditional recital of the last story of the former lives of the Lord Buddha, The Vessantara Jataka.

1 พานแว่นฟ้า

เป็นพานซ้อนสองชั้น

ประดับมุกเป็นลายนกเป็ด

สูง : 38.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

1 PHAN WAEN FAH

(TWO-TIERED RECEPTACLE)

Mother-of-pearl inlay with a flame of (*kra-nok*)

Height : 38.5 cm.

Bangkok period, 19th century

2 พานแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ประดับมุกเป็นลายเครือเถาใบเทศ

สูง : 25.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

2 BOWL WITH PEDESTAL

Mother-of-pearl inlay with a floral motifs (*bai-thei*)

Height : 25.5 cm.

Bangkok period, 19th century

3 พานกลีบบัว

ประดับมุกเป็นลายดอกไม้แบบจีน

สูง : 26.2 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 43 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

3 BOWL

WITH DEDESTAL IN LOTUS FORM

Mother-of-pearl inlay with a floral design in

Chinese style

Height : 26.2 cm.

Diameter : 43 cm.

Bangkok period, 19th century

736.6
0775 n
น.5
ปี 201526

4 เจ็บคกลม

เป็นภาชนะสำหรับเก็บหมวก

ประดับมุกเป็นลายพิมพ์ข้าวบิณฑ์ราชสีห์ ประกอบลาย
กนกเปลว

สูงพร้อมฝา : 44 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 49.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

4 JIAD

(HAT CONTAINER)

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif
(*pumkhaobin*) forming the stylized figure of a
rajasingha (royal lion)

Height with cover : 44 cm.

Diameter : 49.5 cm.

Bangkok period, 19th century

5 ขันพร้อมพานรอง

ประดับมุกเป็นลายดอกพุดตานใบเทศ

สูง : 51.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 62 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

5 BOWL WITH PEDESTAL TRAY

Mother-of-pearl inlay with a floral design (*bai-ther*)

Height : 51.5 cm.

Diameter : 62 cm.

Bangkok period, 19th century

6 ตะลุ่มมุก 12 เหลี่ยม

นิยมเก็บสะสมไว้เป็นถาด ตั้งแต่ขนาดเล็กไล่ขึ้นไปจน
ถึงขนาดใหญ่
สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

6 TALUM

A SET OF TWELVE-SIDED PEDESTALED
TRAYS

Bangkok period, 19th century

7 ตะลุ่มมุก 10 เหลี่ยม

7 TALUM

A SET OF TEN-SIDED PEDESTALED TRAYS

8 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดใบเทศ

สูง : 7.2 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 16 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

8 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) and a motif adapted from the leaves of a plant (*bai-ther*)

Height : 7.2 cm.

Diameter : 16 cm.

Bangkok period, 19th century

9 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ กนกเปลว

สูง : 11.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 21.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

9 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif (*pumkhaobinik*) and a flame of *kra-nok*

Height : 11.5 cm.

Diameter : 21.5 cm.

Bangkok period, 19th century

10 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ

สูง : 13 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 20.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

10 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother of pearl inlay with a rice ball motif (*pumkhaobinik*) and a leaves motif (*bai-ther*)

Height : 13 cm.

Diameter : 20.3 cm.

Bangkok period, 19th century

11 ตะลุ่ม

ประดับมุกเป็นลายก้านต่อดอก

สูง : 13.4 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 21 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

11 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with floral motifs

Height : 13.4 cm.

Diameter : 21 cm.

Bangkok period, 19th century

12 ตะลุ่ม

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง : 15 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

12 TALUM

Mother-of-pearl inlay with a floral design (*bai-ther*)

Height : 15 cm.

Diameter : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

13 ตะลุ่มเชิงแดง

ประดับมุกเป็นลายห่อข้าวบิณฑ์ใบเทศ

สูง : 15.3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 24.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

13 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with rice ball (*pumkhaobinth*) and leaf motifs (*bai-ther*)

Height : 15.3 cm.

Diameter : 24.2 cm.

Bangkok period, 19th century

14 ตะลุ่ม

ประดับมุกแถมเบือ

สูง : 15.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 31.4 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

14 TALUM

Mother-of-pearl and glass inlay

Height : 15.5 cm.

Diameter : 31.4 cm.

Bangkok period, 19th century

15 ตะลุ่ม

ประดับมุกเป็นลายใบเทศ

สูง : 16.8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 23 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

15 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with floral motifs

Height : 16.8 cm.

Diameter : 23 cm.

Bangkok period, 19th century

16 ตะลุ่ม

ประดับมุกแถมเบือ เป็นลายรังผึ้ง

สูง : 18.1 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 32 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

16 TALUM

Mother-of-pearl and glass inlay with a mosaic design

Height : 18.1 cm.

Diameter : 32 cm.

Bangkok period, 19th century

17 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายขึงหึงประกอบดอกสี่กลีบ

สูง : 18.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 45 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

17 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with a beehive and
fourpetaled flower motif

Height : 18.7 cm.

Diameter : 45 cm.

Bangkok period, 19th century

18 ตะลุม

เชิงแดง ประดับมุกแบบเบือ

สูง : 21.2 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 39.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

18 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl and glass inlay in a beehive design

Height : 21.2 cm.

Diameter : 39.5 cm.

Bangkok period, 19th century

19 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ มีภาพนกจับ

สูง : 22.2 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 36.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

19 TALUM

Mother-of-pearl inlay with bird and floral motifs

Height : 22.2 cm.

Diameter : 36.6 cm.

Bangkok period, 19th century

20 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายดอกพุดตาน ประกอบภาพสัตว์ต่างๆ

สูง : 24.6 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 40 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

20 TALUM

Mother-of-pearl inlay with floral and animal designs

Height : 24.6 cm.

Diameter : 40 cm.

Bangkok period, 19th century

21 ตะลุม

ประดับมุกเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์

สูง : 24.8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 36 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

21 TALUM

(BOWL WITH PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif (*pangkhaobin*) forming the stylized face of a *singha* (lion)

Height : 24.8 cm.

Diameter : 36 cm.

Bangkok period, 19th century

22 ตะลุม

ที่ตัวพานประดับมุกเป็นลายดอกพุดตาน มีนกจับ ที่ฐานเป็นภาพ 12 นักษัตร

สูง : 28 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 44.8 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

22 TALUM

(PEDESTAL TRAY)

Mother-of-pearl inlay with bird and floral designs at the tray and the figures twelve horoscopes at the pedestal

Height : 28 cm.

Diameter : 44.8 cm.

Bangkok period, 19th century

23 พานรองแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ข้อเหลื่อมไม้ 16 ประดับมุกเป็นลายใบเทศ

สูง : 8.8 เซนติเมตร

กว้าง : 28.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

23 BOWL WITH PEDESTAL

Mother-of-pearl inlay with floral motifs

Height : 8.3 cm.

Width : 28.2 cm.

Bangkok period, 19th century

24 พานเชิง

ประดับมุกเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ ประกอบลาย
ก้านขด หางโต

สูง 10.8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 18.7 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

24 PEDESTALED TRAY

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif
(*pumkhaobnith*) forming the stylized face of a
singha (lion) and a scroll design (*kan-khod*)

Height : 10.8 cm.

Diameter : 18.7 cm.

Bangkok period, 19th century

25 พาน

ประดับมุกเป็นลายกลีบบัวใบเทศ

สูง 11.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 13.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

25 PEDESTALED TRAY

Mother-of-pearl inlay with a lotus petal design

Height : 11.7 cm.

Diameter : 13.8 cm.

Bangkok period, 19th century

26 ฟานแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ประดับมุกเป็นลายเถาวัลใบเทศ

สูง : 18 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 34.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

26 PEDESTALED TRAY FOR PLACING PHAN WAEN FAH

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*khrua-bai-ther*)

Height : 18 cm.

Diameter : 34.8 cm.

Bangkok period, 19th century

27 ฟานแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ประดับมุกเป็นลายพุ่มนกคาบ ประกอบลายก้าน

ขดทางโต

สูง : 19 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 36.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

27 PEDESTALED TRAY FOR PLACING PHAN WAEN FAH

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif

(*Pumkhaobinith*) and a scroll design (*kan-khod*)

Height : 19 cm.

Diameter : 36.6 cm.

Bangkok period, 19th century

28 ฟานรองแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ประดับมุกเป็นลายช่องกระจก

สูง : 21 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 36 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

28 BOWL WITH PEDESTAL

Mother-of-pearl inlay with a mosaic design

Height : 21 cm.

Diameter : 36 cm.

Bangkok period, 19th century

29 พานกลีบบัว

ประดับมุกเป็นลายห่มข้าวบิณฑ์ใบเทศฐาน

สูง : 22 เซนติเมตร

ปากกว้าง 38.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

29 PEDESTAL BOWL IN LOTUS FORM

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif (*pum-khaobinth*) and a leaves motif (*hai-ther*)

Height : 22 cm.

Width : 38.2 cm.

Bangkok period, 19th century

30 พานเชิง

ประดับมุกเป็นลายช่องกระจกกระจกภาพกัณินทรและดอกไม้

สูง : 22.6 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 27.4 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

30 BOWL WITH PEDESTAL

Mother-of-pearl inlay with *kinnari* (half-human half-swan) and floral motifs set in frames

Height : 22.6 cm.

Diameter : 27.4 cm.

Bangkok period, 19th century

31 พานรองแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ประดับมุกเป็นลายช่องกระจกประกอบลายดอกไม้แบบจีน

สูง 24.8 เซนติเมตร

ปากกว้าง 36 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

31 BOWL WITH PEDESTAL

Mother-of-pearl inlay with a mosaic design and a floral design in Chinese style

Height : 24.8 cm.

Width : 36 cm.

Bangkok period, 19th century

32 พานรองแว่นฟ้า (ท่อนล่าง)

ทำลวดลายมุกแก้วเบือ ลายรังผึ้ง

สูง 27 เซนติเมตร, 25.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง 38 เซนติเมตร, 37.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

32 TWO TRAYS WITH PEDESTALS

Mother-of pearl and glass inlay

Height : 27 cm , 25.7 cm.

Diameter : 38 cm., 37.5 cm.

Bangkok period, 19th century

33 พานแว่นฟ้า (ท่อนบน)

ย่อมุม 16 เหลี่ยม ประดับมุกเป็นภาพเทพพนม เกล้า
เกล้าใบเทศ

สูง : 29.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

33 PHAN WAEN FAH (PEDESTALED TRAY)

Mother-of-pearl inlay with a figure of a god in
the posture of salutation (*The panom*) and a design
adapted from a branch of leaves of a plant
(*khrua-bat-thet*)

Height : 29.8 cm.

Bangkok period, 19th century

34 ฟานแว่นฟ้า (ท่อนบน)

เป็นฟานทรงสูงย่อเหลี่ยมไม้ 16
ประดับมุกเป็นดอกโบเตศก้านแย่ง

สูง : 32 เซนติเมตร

ปากกว้าง : 29 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

34 PHAN WAEN FAH

(PEDESTALED TRAY)

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks
(*kan-yang*) and a design adapted from a branch of
leaves of a plant (*bai-thee*)

Height : 32 cm.

Width : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

35 ฟานแว่นฟ้า

ประดับมุกแบบเบือเป็นลาย

แก้วชิงดวง

สูง : 38.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์

ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

35 PHAN WAEN FAH

(TWO-TIERED RECEPTACLE)

Mother-of-pearl and glass inlay
with a pattern of

composite circles of glass

Height : 38.5 cm.

Bangkok period, 19th century

36 เตียบ

ประดับมุกแถมเบือ

สูงพร้อมฝา : 82 เซนติเมตร

ปากกว้าง : 49.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 26

36 TIEB

Mother-of-pearl and glass inlay

Height with cover : 62 cm.

Width : 49.5 cm.

Bangkok period, 19th century

37 เตียบ

ประดับมุกแถมเบือเป็นลายรังผึ้ง

สูงพร้อมฝา : 82 เซนติเมตร

ปากกว้าง : 49.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 26

37 TIEB

(FOOD CONTAINER)

Mother-of-pearl and glass inlay with a beehive motif

Height with cover : 62 cm.

Width : 49.5 cm.

Bangkok period, 19th century

38 ขันเชิง

ประดับมุกเป็นลายก้านต่อดอกใบเทศ

สูง : 15 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 21 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์

ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

38 BOWL WITH PEDESTAL

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from the leaves of a plant (*bal-ther*)

Height : 15 cm.

Diameter : 21 cm.

Bangkok period, 19th century

39 ขันเชิง

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง 18.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง 20.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

39 PEDESTAL BOWL

Mother-of-pearl inlay with a floral design (*bal-ther*)

Height : 18.5 cm.

Diameter : 20.8 cm.

Bangkok period, 19th century

40 ครอบ

ตามปกติทำด้วยโลหะใช้เป็นที่วางของใส่น้ำมัน
แต่ถ้าทำด้วยไม้ลงรักประดับมุกจะใช้ใส่ตราประจำชาติ
ประดับมุกเป็นลายมังกรคนเมฆ

สูง : 21 เซนติเมตร

ยาว : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

40 PEDESTAL COVERED BOX

Mother-of-pearl inlay with a cloud dragon design

Height : 21 cm.

Length : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

41 ลึง

ประดับมุกเป็นลายเครือเถาใบเทศ

สูงพร้อมฝา : 11 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

41 LUNG

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from
a branch of leaves of a plant (*khrua-bai-ther*)

Height with cover : 11 cm.

Diameter : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

42

43

44

45

42 ลัง

ประดับมุกเป็นลายใบเทศ

สูงพร้อมฝา : 19.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 43.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

42 LUNG

(FOOD CONTAINER)

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*bai-thet*)

Height with cover : 19.5 cm.

Diameter : 43.5 cm.

Bangkok period, 19th century

43 กล้องกลม

ประดับมุกด้านบนตรงกลางเป็นภาพหงส์แบบจีน มีลายก้านขดกนกเปลว ล้อมรอบ ขอบฝากล้องเป็นลาย

ประจำยามก้ามปู

ตัวกล้องประดับมุกเป็นลายเทพนมและลายประจำยามขอสร้อย

สูงพร้อมฝา : 23 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 44.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

43 ROUND COVERED BOX

Mother-of-pearl inlay with a hamsa design encircled by a scroll design (*kan-khod*) on the cover, and a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height with cover : 23 cm.

Diameter : 44.8 cm.

Bangkok period, 19th century

44 หีบบุหรี

ประดับมุกเป็นลายประจำยามอก และลายก้านขด

สูง : 19.5 เซนติเมตร

ยาว : 14.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

44 CIGARETTE BOX

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*)

Height : 19.5 cm.

Length : 14.2 cm.

Bangkok period, 19th century

45 เขียด

กล่องย้อมมูมิไม้สิบสอง ใช้สำหรับใส่ผ้าทอแล้ว

ประดับมุกเป็นภาพราชสีห์บนฝา

สูง : 25 เซนติเมตร

กว้าง : 7 เซนติเมตร

ยาว : 27 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

45 JIAD

A rectangular cover box with a high stem is used for keeping the special scented clothes.

Height : 25 cm.

Width : 7 cm.

Length : 27 cm.

Bangkok period, 19th century

46 กล้อง

ฝากล่องทำเป็นลายดอกไม้ มีภาพสัตว์ประกอบ
ตัวกล่องทำเป็นลายก้านขดใบเทศ และนก
สูงพร้อมฝา : 8.8 เซนติเมตร
ยาว : 24.7 เซนติเมตร
สมัยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

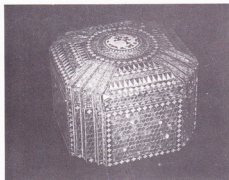

46 COVERED BOX

Mother-of-pearl inlay with bird and floral motifs
on the cover and birds encircled by a scroll design
of exotic leaves (*kan-khod bai-thet*) on the sides
Height with cover : 8.8 cm.
Length : 24.7 cm.
Bangkok period, 19th century

47 กล้อง

รูปสี่เหลี่ยมย่อมเยาลายไม้ 16 ประคัมมุกแกมเบือ
ลายรังผึ้ง
สูง : 11.9 เซนติเมตร
กว้าง : 18 เซนติเมตร
สมัยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

47 BOX

Mother-of-pearl and glass inlay with a mosaic
design
Height : 11.9 cm.
Width : 18 cm.
Bangkok period, 19th century

48 กล้องยา

ประดับมุกเป็นลายดอกกลีบใบเทศ
สูง : 18 เซนติเมตร
กว้าง : 19 เซนติเมตร
ยาว : 27.7 เซนติเมตร
สมัยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

48 MEDICINE BOX

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*bai-thet*)
Height : 18 cm.
Width : 19 cm.
Length : 27.7 cm.
Bangkok period, 19th century

49 กล่อง

ฝากล่องทำเป็นลายต้นไม้ภาพสัตว์ประกอบ

สูงพร้อมฝา : 19 เซนติเมตร

กว้าง : 37 เซนติเมตร

หมอช้างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

49 COVERED BOX

Mother-of-pearl inlay with bird and floral motifs

Height with cover : 19 cm.

Width : 37 cm.

Bangkok period, 19th century

50 ฝัก

ทำด้วยไม้ติดลายมุกแถมไข (เบือเป็นคำเรียกเฉพาะกระจากที่ติดกับมุก)

สูงพร้อมฝา : 13.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 20 เซนติเมตร

หมอช้างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

50 LUNG

Mother-of-pearl and glass inlay in a mosaic design

Height with cover : 13.5 cm.

Diameter : 20 cm.

Bangkok period, 19th century

51 ฝัก

ฝาประดับมุกเป็นลายก้านขดเปลว

ตัวถังเป็นลายดอกประจำยาม

สูง : 18.4 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 44.2 เซนติเมตร

หมอช้างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

51 LUNG

(FOOD CONTAINER)

Mother-of-pearl inlay at the cover with a scroll design (*kan-khod*) and a four-petaled flower

(*prajamyam*) in a mosaic design on the sides

Height : 18.4 cm.

Diameter : 44.2 cm.

52 ลัง

ประดับมุกเป็นลายประจำยามใบเทศ
และลายใบเทศก้านแย่ง

สูง : 18.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 42 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

52 LUNG

(FOOD CONTAINER)

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*) and a design of crossed stalks and exotic leaves (*kan-yang bai-thei*)

Height : 18.5 cm.

Diameter : 42 cm.

Bangkok period, 19th century

53 ลัง

ทำด้วยไม้ประดับมุก ลวดลายทำเป็นลายเถาวัลไม้ (หรือเรียกชานกเขาไม้) ตามคตินิยมแบบรัชกาลที่ 3

ลังเป็นภาชนะที่ใช้ใส่อาหาร ตามปกติทึบเป็นทองเหลืองเคลือบหรือมลายสลัก เป็นของทำตามคตินิยมจีน โดยมากใช้ใส่อาหารแห้ง

สูงพร้อมฝา : 27 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 36.3 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณปลายพุทธศตวรรษที่ 25

53 LUNG

(FOOD CONTAINER)

Mother-of-pearl inlay with a floral design popular among the nobility during the Third Reign (1824-1851). Containers of this type used by the common people were executed in brass both with and without designs. The *lung* is believed to be adapted from a Chinese container for dried food.

Height with cover : 27 cm.

Diameter : 36.3 cm.

Bangkok period, 19th century

54 ลึง

ประดับมุก เป็นลายธรรมชาติ

สูง : 22 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 41 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

54 LUNG

(FOOD CONTAINER)

Mother-of-pearl inlay with floral designs and bird

Height : 22 cm.

Diameter : 41 cm.

Bangkok period, 19th century

55 ลึง

ฝาเป็นลายหงส์แบบจีนมีลายเมฆประกอบ

ตัวกล่องเป็นลายดอกไม้ร่วง

สูงพร้อมฝา : 28.3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 37.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

55 LUNG

Mother-of-pearl inlay with a peacock and cloud design on the cover and a motif of falling flowers on the sides

Height with cover : 28.3 cm.

Diameter : 37.2 cm.

Bangkok period, 19th century

56 ลึง

ฝาเป็นภาพหนุมาน

ตัวกล่องเป็นลายก้านขดเปลว

สูงพร้อมฝา : 28.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

56 LUNG

Mother-of-pearl inlay depicting the monkey Hanuman on the cover and a flame motif (*kranok plew*) on the sides

Height with cover : 28.5 cm.

Bangkok period, 19th century

57 หีบยา

ประดับมุกเป็นลายดอกไม้ร่วง

สูงพร้อมฝา : 15 เซนติเมตร

กว้าง : 14.5 เซนติเมตร

ยาว : 25 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

57 MEDICINE BOX

Mother-of-pearl inlay with a floral design

Height with cover : 15 cm.

Width : 14.5 cm.

Length : 25 cm.

Bangkok period, 19th century

58 หีบยา

ลายดงไม้ มีภาพสัตว์ประกอบ

สูงพร้อมฝา : 15.8 เซนติเมตร

ยาว : 21.7 เซนติเมตร

กว้าง : 12.9 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

58 MEDICINE BOX

Mother-of-pearl inlay with bird and floral motifs

Height with cover : 15.3 cm.

Length : 21.7 cm.

Width : 12.9 cm.

Bangkok period, 19th century

59 หีบยา

ลายใบเทศก้านแย่ง

สูง : 15.5 เซนติเมตร

ยาว : 22.5 เซนติเมตร

กว้าง : 13 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

59 MEDICINE BOX

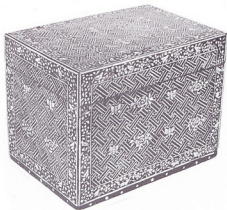
Mother-of-pearl inlay with a design of crossed stalks and exotic leaves (*kan-yang bai-thet*)

Height with cover : 15.5 cm.

Length : 22.5 cm.

Width : 13 cm.

Bangkok period, 19th century

60 หีบยา

ประดับมุกเป็นลายเกราะเพชร

สูงพร้อมฝา : 20 เซนติเมตร

ยาว : 27 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

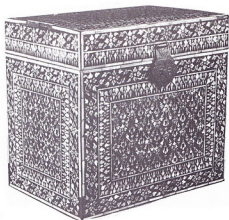
60 MEDICINE BOX

Mother-of-pearl inlay with a motif of "diamond" armour (*kroh-etch*) decorated with a floral talisman in the form of a diamond

Height with cover : 20 cm.

Length : 27 cm.

Bangkok period, 19th century

61 หีบยา

ประดับมุกเป็นลายใบเทศก้านแย่ง

สูงพร้อมฝา : 20.5 เซนติเมตร

กว้าง : 15.2 เซนติเมตร

ยาว : 22.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

61 MEDICINE BOX

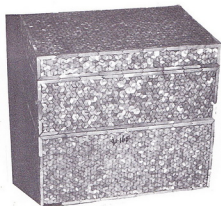
Mother-of-pearl inlay with a design of crossed stalks and exotic leaves (*kan-yang bai-ther*)

Height with cover : 20.5 cm.

Width : 15.2 cm.

Length : 22.5 cm.

Bangkok period, 19th century

62 หีบยา

เป็นกล่องซ้อนกัน 2 ชั้น ประดับมุกขาวเต็มพื้น

สูงพร้อมฝา : 22.5 เซนติเมตร

กว้าง : 17.9 เซนติเมตร

ยาว : 25.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

62 MEDICINE BOX

Inlaid with white mother of pearl

Height with cover : 22.5 cm.

Width : 17.9 cm.

Length : 25.5 cm.

Bangkok period, 19th century

63 หีบยา

ประดับมุกเป็นลายดงนกตงสัตว์ที่ตัวกลิ้ง

ฝ่าหีบเป็นภาพราชสีห์และลายใบเทศ

สูงพร้อมฝา : 24.5 เซนติเมตร

ยาว : 32 เซนติเมตร

กว้าง : 18.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

63 MEDICINE BOX

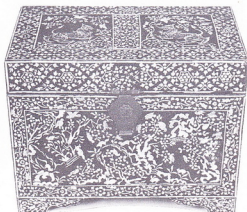
Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*bai-thet*) encircling a *rajasingha* (royal lion) on the cover and bird and floral motifs on the sides

Height with cover : 24.5 cm.

Length : 32 cm.

Width : 18.5 cm.

Bangkok period, 19th century

64 หีบบุหรี

ประดับมุกเป็นลายดอกพุดตาน

สูง : 5.5 เซนติเมตร

ยาว : 18 เซนติเมตร

กว้าง : 11 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

64 CIGARETTE BOX

Mother-of-pearl inlay with a floral design

Height : 5.5 cm.

Length : 18 cm.

Width : 11 cm.

Bangkok period, 19th century

65 หีบบุหรี

ลายพิมพ์ข้าวบิณฑ์ประกอบลายก้นขดหน้าสัตว์

สูงพร้อมฝา : 7.1 เซนติเมตร

ยาว : 14 เซนติเมตร

กว้าง : 8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

65 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) forming *Naga* figures and a rice ball motif (*pumkhaobinth*)

Height : with cover : 7.1 cm.

Length : 14 cm.

Width : 8 cm.

Bangkok period, 19th century

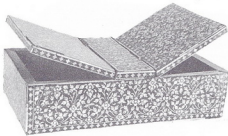
66 หีบบุหรี

ประดับบุกเป็นลายโคมใบเทศ

สูง : 7.3 เซนติเมตร

ยาว : 15.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

66 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a scroll adapted from leaves of a plant (*kan-khod bai-thet*)

Height : 7.3 cm.

Length : 15.2 cm.

Bangkok period, 19th century

67 หีบบุหรี

ลายโคมใบเทศและใบเทศก้านแย่ง

สูงพร้อมฝา : 8 เซนติเมตร

ยาว : 17 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

67 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with an exotic leaf (*bai-thet*) and floral motif

Height with cover : 8 cm.

Length : 17 cm.

Bangkok period, 19th century

68 หีบบุหรี

ประดับบุกเป็นลายดอกกลอยประจำยาม

สูงพร้อมฝา : 8.8 เซนติเมตร

กว้าง : 8 เซนติเมตร

ยาว : 10.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

68 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height : with cover : 8.8 cm.

Width : 8 cm.

Length : 10.3 cm.

Bangkok period, 19th century

69 หีบหมาก

ประดับมุกเป็นลายราชวัติ

สูงพร้อมฝา : 10 เซนติเมตร

ยาว : 30 เซนติเมตร

เมื่อช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

69 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a lattice motif
(*rajaawattra*) and square-shaped flowers

Height with cover : 10 cm.

Length : 30 cm.

Bangkok period, 19th century

70 หีบหมาก

ประดับมุกเป็นลายธรรมชาติ

สูงพร้อมฝา : 10.3 เซนติเมตร

ยาว : 24.5 เซนติเมตร

กว้าง : 11.5 เซนติเมตร

เมื่อช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

70 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with floral and animal motifs

Height with cover : 10.3 cm.

Length : 24.5 cm.

Width : 11.5 cm.

Bangkok period, 19th century

71 หีบหมาก

ประดับมุกเป็นลายดอกกลอยประจำยาม

สูงพร้อมฝา : 10.8 เซนติเมตร

กว้าง : 7.4 เซนติเมตร

ยาว : 16.5 เซนติเมตร

เมื่อช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

71 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*)

Height with cover : 10.8 cm.

Width : 7.4 cm.

Length : 16.5 cm.

Bangkok period, 19th century

72 หีบหมาก

ประดับมุกเป็นลายก้านขดเปลวและภาพราชสีห์
หีบหมากไซ้เป็นทิวความงามและแสดงฐานะ เพราะ
ไซ้เป็นทิวแบบ

สูงพร้อมฝา : 10.8 เซนติเมตร

ยาว : 19.7 เซนติเมตร

กว้าง : 10.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

72 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a spray of flame in a scroll design (*kan-khod kranok-plew*) flanking the figure of a *rajasingha* (royal lion)

Height with cover : 10.8 cm.

Length : 19.7 cm.

Width : 10.5 cm.

Bangkok period, 19th century

73 หีบหมาก

รูปสี่เหลี่ยมคางหมู ลายก้านขดใบเทศ

สูงพร้อมฝา : 11 เซนติเมตร

ยาว : 28 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

73 TRAPEZOID CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a scroll design of exotic leaves (*kan-khod bai-ther*) and floral motifs

Height with cover : 11 cm.

Length : 28 cm.

Bangkok period, 19th century

74 หีบหมาก

ประดับมุกเป็นลายใบเทศก้านแย่ง

สูงพร้อมฝา : 11.1 เซนติเมตร

กว้าง : 18.8 เซนติเมตร

ยาว : 23.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

74 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks (*kan-yang*)

Height with cover : 11.1 cm.

Width : 18.8 cm.

Length : 23.3 cm.

Bangkok period, 19th century

75 หีบบุหรี

ประดับมุกเป็นลายก้านขดกนกเปลว

สูง : 11.5 เซนติเมตร

กว้าง : 13 เซนติเมตร

ยาว : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

75 CIGARETTE BOX

Mother-of-pearl inlay with a scroll design
(*kan-khod*)

Height : 11.5 cm.

Width : 13 cm.

Length : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

76 หีบบุหรีพร้อมขาตั้ง

ประดับมุกเป็นภาพทิวทัศน์

สูงพร้อมฝา : 11.6 เซนติเมตร

ยาว : 20.5 เซนติเมตร

กว้าง : 12.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

76 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a scene from every-day life

Height with cover : 11.6 cm.

Length : 20.5 cm.

Width : 12.6 cm.

Bangkok period, 19th century

77 หีบบุหรี

ประดับมุกเป็นลายก้านขด มุกแถมเบือ

สูงพร้อมฝา : 12.5 เซนติเมตร

ยาว : 23 เซนติเมตร

กว้าง : 12.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

77 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl and glass inlay with a scroll design (*kan-khod*)

Height with cover : 12.5 cm.

Length : 23 cm.

Width : 12.3 cm.

Bangkok period, 19th century

78 หีบบุหรี

ประดับบุกเป็นลายก้านขดเปลว

สูงพร้อมฝา : 12.7 เซนติเมตร

กว้าง : 11.5 เซนติเมตร

ยาว : 21.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

78 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a spray of flame in a scroll design (*kan-khod krano-plew*)

Height with cover : 12.7 cm.

Width : 11.5 cm.

Length : 21.5 cm.

Bangkok period, 19th century

79 หีบบุหรี

ประดับบุกเป็นลายก้านขดเปลว

สูงพร้อมฝา : 12.7 เซนติเมตร

กว้าง : 10.7 เซนติเมตร

ยาว : 20 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

79 CIGARETTE CASE

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*)

Height with cover : 12.7 cm.

Width : 10.7 cm.

Length : 20 cm.

Bangkok period, 19th century

80 หีบหมาก

ประดับบุกเป็นลายหน้าสิงห์ใบเทศ

สูงพร้อมฝา : 3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

80 CONTAINER FOR AN ARECA NUT AND BETEL LEAF SET

Mother-of-pearl inlay with a stylized *singha* (lion) face on the cover

Height with cover : 3 cm.

Diameter : 6 cm.

Bangkok period, 19th century

81 หีบหมาก

ประดับมุกแถมเบือเป็นลายรังผึ้ง

สูง : 6 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 13.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

81 CONTAINER FOR AN ARECA NUT
AND BETEL LEAF SET

Mother-of-pearl and glass inlay with a mosaic
design

Height : 6 cm.

Diameter : 13.8 cm.

Bangkok period, 19th century

82 หีบหมาก

ฝากล่องประดับมุกเป็นภาพราชสิงห์ และลายกรวยเชิง ล้อมรอบตัวกล่องประดับมุกเป็นลายเถาว์ไม้ (ซึ่งประกอบด้วย นก กระแต และดอกพุดตาน)

สูงพร้อมฝา : 13 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 8.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

82 CONTAINER FOR AN ARECA NUT AND BETEL LEAF SET

Mother-of-pearl inlay with a fluted cone-shaped design (*kruay-chaeng*) encircling a *rajasingha* (royal lion) on the cover and bird and floral motifs on the sides

Height with cover : 13 cm.

Diameter : 8.5 cm.

Bangkok period, 19th century

83 ⁴หีบพระธรรม

ประดับมุกเป็นลายราชสีห์ กนกเปลว

สูง : 30.2 เซนติเมตร

ยาว : 78.3 เซนติเมตร

กว้าง : 25.5 เซนติเมตร

⁴⁴สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ⁴⁵ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

83 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

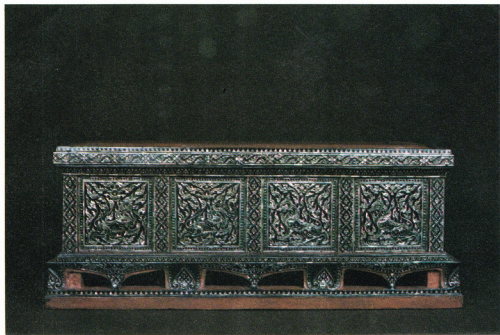
Mother-of-pearl inlay with a *rajasingha* (royal lion) design and a flame of *kra-nok*

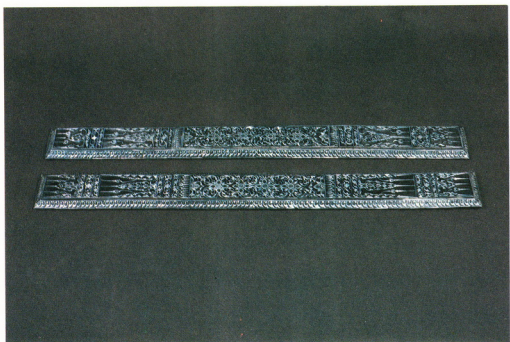
Height : 30.2 cm.

Length : 78.3 cm.

Width : 25.5 cm.

Bangkok period, 19th century

84 ประกับใบลาน

ประดับมุกเป็นลายดอกสี่กลีบตรงกลางและลายกรวย
เชิงหัวท้าย

ยาว : 55 เซนติเมตร

กว้าง : 5.7 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

84 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif and a fluted cone-shaped design

(*kruay-chaeng*)

Length : 55 cm.

Width : 5.7 cm.

Bangkok period, 19th century

85 ฝาบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นภาพราชสีห์และลายกรวยเชิง
โดยรอบ

สูง : 5.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 24.9 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

85 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a *rajasingha* (royal lion)
encircled by a fluted cone-shaped design
(*kruay-choeng*)

Height : 5.7 cm.

Diameter : 24.9 cm.

Bangkok period, 19th century

86 ฝาบาตร

ประดับมุกเป็นลายจอกและลายกรวยเชิงใบเทศล้อมรอบ
ขอบเป็นลายลูกฟัก ก้ามปูเปลวใบเทศ

สูง : 6.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 30.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

86 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with the center design encircled
by the pattern of leaf motifs surrounded by tongues
of flame which resemble the claw of crabs
(*luk fak kam pu plaeo bai thet*)

Height : 6.5 cm.

Diameter : 30.5 cm.

Bangkok period, 19th century

87 ฝาบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นภาพนกยูง และลายกรวยเชิง
ใบเทศล้อมรอบ

สูง : 6.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 25 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

87 BATRA COVER

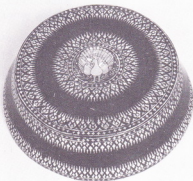
(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a peafowl encircled by
a fluted cone-shaped design (*kruay-choeng*) on the
top and on the sides

Height : 6.5 cm.

Diameter : 25 cm.

Bangkok period, 19th century

88 ผ้าบาตร

ด้านบนตรงกลางประดับมุกเป็นภาพราชสีห์หมลายกรวย
เชิงใบเทศล้อมรอบด้านข้างประดับมุกเป็นลายก้านขด
หางโต

สูง : 6.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

88 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a *rajasingha* (royal lion) encircled by a fluted cone-shaped design (*kruay-chaeng*) and leaf motifs (*bai-ther*) on the top, and a scroll pattern with stylized tufts of lions tails (*kan-khod*) in the central spaces on the side

Height : 6.7 cm.

Diameter : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

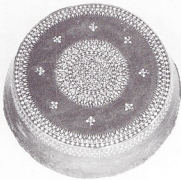
89 ผ้าบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นลายดอกใบเทศและลายดอกไม้
ร่วง

สูง : 6.9 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

89 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with the center design encircled by a motif of falling flowers

Height : 6.9 cm.

Diameter : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

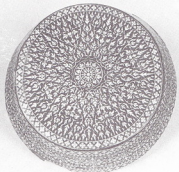
90 ผ้าบาตร

ประดับมุกเป็นลายช่อกระเจิงใบเทศ

สูง : 7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

90 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a leaf motif (*bai-ther*) in the form of *kra-chang* (an ornament in the shape of upright leaves)

Height : 7 cm.

Diameter : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

91 ผ้าบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นภาพราชสีห์หลายประจําานของ
สร้อยประกอบ

สูง : 7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 30.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

91 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a *rajasthinga* (royal lion) encircled by a scroll design (*kan-kehod*) and a four-petaled flower motifs (*prajamyam*)

Height : 7 cm.

Diameter : 30.5 cm.

Bangkok period, 19th century

92 ผ้าบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นลายดอกใบเทศ ประกอบด้วย
ดอกไม้ร่วง นก ผีเสื้อ และค้างคาว

สูง : 7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 28.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

92 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with the center design encircled by a motif of falling flowers, birds, butterflies and bats

Height : 7 cm.

Diameter : 28.5 cm.

Bangkok period, 19th century

93 ผ้าบาตร

ประดับมุกเป็นลายหงส์จีน และลายกรวยเชิงล้อมรอบ

สูง : 7.3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 23.7 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

93 BATRA COVER

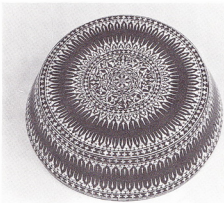
(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay depicting a *hamsa* (wild goose or swan) encircled by a fluted cone-shaped design (*kruay-chaeng*)

Height : 7.3 cm.

Diameter : 23.7 cm.

Bangkok period, 19th century

94 ฝาบาตร

ประดับมุกเป็นลายดอกไม้ และลายกรวยเชิงในทูลรอบ

สูง : 7.3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29.2 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

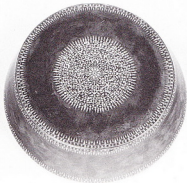
94 BATRA COVER

Mother-of-pearl inlay with the center design encircled by a fluted cone-shaped design (*kray-chaeng*) and leaf motifs (*bai-ther*) on the top and on the sides

Height : 7.3 cm.

Diameter : 29.2 cm.

Bangkok period, 19th century

95 ฝาบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นลายดอกในทูล

สูง : 7.3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

95 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a floral design in the center

Height : 7.3 cm.

Diameter : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

96 ฝาบาตร

ประดับมุกเป็นลายราชสิงห์

สูง : 7.3 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

96 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a *rajasingha* (royal lion)

Height : 7.3 cm.

Diameter : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

97 ฝาบาตร

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ทำขึ้น เพื่อพระราชทานแก่พระราชาคณะในคราวพระราชพิธีบรมราชาภิเษก จุลศักราช 1285 (พุทธศักราช 2418)

ประดับมุกเป็นลวดลายตราประจำรัชกาลที่ 5 (ตราไอยราพต)

สูง : 7.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 26.8 เซนติเมตร

สมัยข้างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

97 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a coat of arms of King Rama V who had ordered to make and gave to the heads of the hierarchy in the year of his coronation (1873 A.D.)

Height : 7.5 cm.

Diameter : 26.8 cm.

Bangkok period, 19th century

98 ฝาบาตร

ประดับมุกเป็นลายดอกจอก และลายกรวยเชิงใบเทศล้อมรอบ

สูง : 7.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

สมัยข้างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

98 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with the center design

Height : 7.7 cm.

Diameter : 29 cm.

Bangkok period, 19th century

99 ฝาบาตร

ประดับมุกตรงกลางเป็นภาพราชสีห์ และลายกลวยเชิงล้อมรอบ

สูง : 8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 30 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

99 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a *rajasingha* (royal lion) encircled by fluted cone-shaped design

(*kruay-chaeng*)

Height : 8 cm.

Diameter : 30 cm.

Bangkok period, 19th century

100 ฝาบาตร

ประดับมุกเป็นลายเลื้อยใบเทศ

สูง : 8.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 28 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

100 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a climber pattern with the leaf motifs (*bai-ther*)

Height : 8.5 cm.

Diameter : 28 cm.

Bangkok period, 19th century

101 ฝาบาตร

ประดับมุกเป็นลายดอกประจํายาม ประกอบด้วยลายก้านขดใบเทศ ขอบเป็นลายกรวยเชิงใบเทศ และลายดอกไม้ร่วง

สูง : 8.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

101 BATRA COVER

(COVER FOR A MONK'S BOWL)

Mother-of-pearl inlay with a floral design in the center encircled by a fluted cone-shaped design (*kruay-chaeng*) and a motif of falling flowers

Height : 8.5 cm.

Diameter : 29.3 cm.

Bangkok period, 19th century

102 เชิงบาตร

ประดับมุกเป็นลายอุบะ

สูง : 7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 6.1 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

102 PEDESTAL FOR A MONK'S BOWL

Mother-of-pearl inlay with a festoon design

Height : 7 cm.

Diameter : 6.1 cm.

Bangkok period, 19th century

103 เชิงบาตร

ประดับมุกเป็นลายก้านขดเปลว

สูง : 7.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 18.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

103 PEDESTAL FOR A MONK'S BOWL

Mother-of-pearl inlay with a scroll design

(*kan-khod*)

Height : 7.5 cm.

Diameter : 18.5 cm.

Bangkok period, 19th century

104 เชิงบาตร

ประดับมุกเป็นลายกนกเปลวคล้ายภาพ

สูง : 7.9 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 16.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

104 PEDESTAL FOR A MONK'S BOWL

Mother-of-pearl inlay with a flame of *kra-nok* and depicting the story

Height : 7.9 cm.

Diameter : 16.6 cm.

Bangkok period, 19th century

105 เชิงบาตร

ประดับมุกเป็นลายประจําขามก้ามปูใบเทศ

สูง : 8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 17 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

105 PEDESTAL FOR A MONK'S BOWL

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height : 8 cm.,

Diameter : 17 cm.

Bangkok period, 19th century

106 เชิงบาตร

ประดับมุกเป็นลายกนกเปลวเคล้าภาพ

สูง : 8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 16.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

106 PEDESTAL FOR A MONK'S BOWL

Mother-of-pearl inlay with a flame of *kra-nok* and depicting the story

Height : 8 cm.

Diameter : 16.8 cm.

Bangkok period, 19th century

107 เชิงบาตร

ประดับมุกเป็นลายดอกพุดตาน

สูง : 8.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 18.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

107 PEDESTAL FOR A MONK'S BOWL

Mother-of-pearl inlay with a floral design

Height : 8.5 cm.

Diameter : 18.5 cm.

Bangkok period, 19th century

108 บาตรพร้อมฝาและเชิง

ฝาประดับมุกเป็นลายเถาวัลใบเทศ

เชิงประดับมุกเป็นลายก้านขดเปลว

ฝาบาตรเส้นผ่าศูนย์กลาง : 29 เซนติเมตร

สูง 6.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

108 BATRA

(MONK'S BOWL WITH COVER AND PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*khrua-bai-thet*) at the cover and mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) at the pedestal

Cover : Diameter : 29 cm.

Height : 6.8 cm.

Bangkok period, 19th century

109 บาตรพร้อมฝาและเชิง

ฝาประดับมุกเป็นลายดอกสี่กลีบใบเทศ

เชิงประดับมุกเป็นลายกรวยเชิง

ฝาบาตรเส้นผ่าศูนย์กลาง : 28.5 เซนติเมตร

สูง : 6.9 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

109 BATRA

(MONK'S BOWL WITH COVER AND PEDESTAL)

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif and leaf motif (*bai-thet*) at the cover and fluted cone-shaped design (*kruay-chaeng*) at the pedestal

Cover : Diameter : 28.5 cm.

Height : 6.9 cm.

Bangkok period, 19th century

110 พัดรอง

นมพัดประดับบุกเป็นพุ่มบัวเทศตลอดทั้งด้าม

ยาว : 89 เซนติเมตร

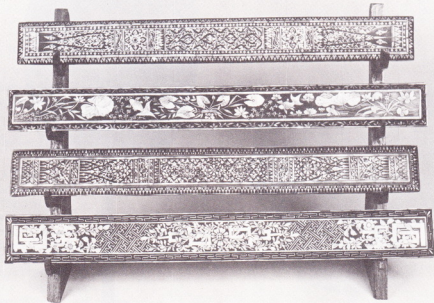
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

110 ECCLESIASTICAL FAN

Mother-of-pearl inlay at the handle with a four-petaled flower motif (*prajamyam*) and leaf motifs (*bai-thet*)

Length 89 cm.

Bangkok period, 19th century

111 ประกับใบลาน

1. ประดับมุกเป็นลายโคมพุ่มข้าวบิณฑ์ใบเทศ หัวและท้ายเป็นลายกรวยเชิง
ยาว : 56 เซนติเมตร
กว้าง : 6 เซนติเมตร
 2. ประดับมุกเป็นลายดอกบัว และปลาทอง
ยาว : 58.7 เซนติเมตร
กว้าง : 5.9 เซนติเมตร
 3. ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ และลายกรวยเชิง
ยาว : 59.1 เซนติเมตร
กว้าง : 6.5 เซนติเมตร
 4. ประดับมุกตรงกลางเป็นลายดอกชัชชภัฏ ประกอบลายเกาะเพชร
ยาว : 56.9 เซนติเมตร
กว้าง : 6.5 เซนติเมตร
- หมอนข้างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

111 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

1. Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif (*pumkhaobinht*)
Length : 56 cm.
Width : 6 cm.
2. Mother-of-pearl inlay with lotus clump and goldfish designs
Length : 58.7 cm.
Width : 5.9 cm.
3. Mother-of-pearl inlay with floral (*bal-ther*) and fluted cone-shape (*kruay-chaeng*) designs
Length : 59.1 cm.
Width : 6.5 cm.
4. Mother-of-pearl inlay with a motif of "diamond" armour (*kroh-petch*)
Length : 56.9 cm.
Width : 6.5 cm.

Bangkok period, 19th century

112 ประกับโบราณ

1. ประดับมุกเป็นภาพศาสตราวุธ และลายดอกพุดตาน
ยาว : 58.7 เซนติเมตร
กว้าง : 6.0 เซนติเมตร
2. ประดับมุกเป็นลายเกราะเพชร และลายดอกพุดตาน
ยาว : 59 เซนติเมตร
กว้าง 6.3 เซนติเมตร
3. ประดับมุกเป็นลายก้านขดใบเทศ และลายกรวยเชิง
ยาว : 57 เซนติเมตร
กว้าง : 6.1 เซนติเมตร

สมัยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

112 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

1. Mother-of-pearl inlay with a motifs of protective weapons and a floral desing
Length : 58.7 cm.
Width : 5.9 cm.
2. Mother of-pearl inlay with a motif of "diamond" armour (*kroh-pech*) and a floral design
Length : 59 cm.
Width : 6.3 cm.
3. Mother-of-pearl inlay with scroll and fluted cone-shaped design
Length : 57 cm.
Width : 6.1 cm.

Bangkok period, 19th century

113 ประกับใบลาน

ประดับมุกตรงกลางเป็นดอกประจำยามและลายก้านขด
ใบเทศประกอบ

ยาว : 55.7 เซนติเมตร

กว้าง : 6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

113 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*) and a scroll design

Length : 55.7 cm.

Width : 6 cm.

Bangkok period, 19th century

114 ประกับใบลาน

ประดับมุกเป็นลายโคมตัวเทศ ตรงกลางเป็นลายดอก
ประจำยาม

ยาว : 56.1 เซนติเมตร

กว้าง : 5.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

114 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif
(*pumkhaobinth*) and a four-petaled flower
motif (*prajamyam*) at the center

Length : 56.1 cm.

Width : 5.8 cm.

Bangkok period, 19th century

115 ประกับใบลาน

ประดับมุกเป็นภาพ 12 นักษัตร ประกอบลาย
พรรณพฤกษา

ยาว : 58.5 เซนติเมตร

กว้าง : 6.1 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

115 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

Mother-of-pearl inlay with a twelve-horoscope
figures and a floral designs

Length : 58.5 cm.

Width : 6.1 cm.

Bangkok period, 19th century

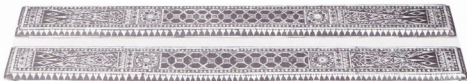

116 กระจกกับคัมภีร์

กระจกกับคัมภีร์เป็นลายดอกจันทน์ มีลายก้านขดเปลวแทรก
ยาว : 68 เซนติเมตร
กว้าง : 3.8 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

116 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

Mother-of-pearl inlay with a square-shaped flower
in the lattif motif (*rajawattra*) and a scroll
design (*kan-khod*)
Length : 68 cm.
Width : 3,8 cm
Bangkok period, 19th century

117 กระจกกับใบลาน

กระจกกับใบลานเป็นลายแก้วชิงดวง หัวท้ายเป็นลายกรวยเชิง
กว้าง : 6 เซนติเมตร
ยาว : 56.5 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

117 COVER OF THE BUDDHIST MANUSCRIPT

Mother-of-pearl inlay with a pattern of composite
circles of glass
Width : 6 cm.
Length , 56,5 cm.
Bangkok period, 19th century

118 หีบใส่พระคัมภีร์

กระจกกับคัมภีร์เป็นลายศาสตราวุธและกระดางบัว
สูง : 10 เซนติเมตร
ยาว : 66 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

118 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a motif of protective
weapons
Height : 10 cm.
Length : 66 cm.
Bangkok period, 19th century

119 หีบใส่พระกัมภีร์

ประดับมุกเป็นภาพทิวทัศน์

สูง : 9.5 เซนติเมตร

กว้าง : 11.5 เซนติเมตร

ยาว : 66.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

119 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a scene

Height : 9.5 cm.

Width : 11.5 cm.

Length : 66.5 cm.

Bangkok period, 19th century

120 หีบใส่พระกัมภีร์

ประดับมุกเป็นภาพทิวทัศน์

สูง : 10.5 เซนติเมตร

กว้าง : 13 เซนติเมตร

ยาว : 69 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

120 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a scene

Height : 10.5 cm.

Width : 13 cm.

Length : 69 cm.

Bangkok period, 19th century

121 หีบพระกัมภีร์

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง : 10.5 เซนติเมตร

กว้าง : 10.5 เซนติเมตร

ยาว : 62.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

121 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a floral design

Height : 10.5 cm.

Width : 10.5 cm.

Length : 62.5 cm.

Bangkok period, 19th century

122 หีบพระคัมภีร์

ประดับมุกแบบจีน เป็นภาพมังกรเล่นแก้ว

สูง : 10 เซนติเมตร

กว้าง : 10 เซนติเมตร

ยาว : 63 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

122 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a dragon design

Height : 10 cm.

Width : 10 cm.

Length : 63 cm.

Bangkok period, 19th century

123 หีบใส่พระคัมภีร์

ประดับมุกเป็นลายใบเทศเบ็ดเตล็ด

สูงพร้อมฝา : 9.8 เซนติเมตร

กว้าง : 10 เซนติเมตร

ยาว : 67.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

123 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower (bai-ther) design

Height with cover : 9.3 cm.

Width : 10 cm.

Length : 67.5 cm.

Bangkok period, 19th century

124 หีบใส่พระคัมภีร์

ประดับมุกเป็นลายประจำยาม (หรือลายกุณฑน)

สูงพร้อมฝา : 10 เซนติเมตร

กว้าง : 8.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

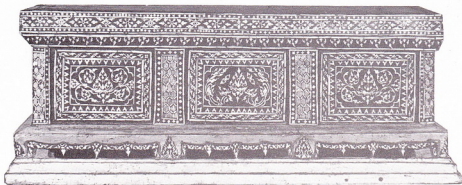
124 BUDDHIST MANUSCRIPT CASE

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (prajamyam)

Height with cover : 10 cm.

Width : 8.2 cm.

Bangkok period, 19th century

125 หีบพระธรรม

ประดับมุกเป็นลายพิมพ์ข้าวปุ้นหน้าสิงห์

สูง : 28.7 เซนติเมตร

กว้าง : 25 เซนติเมตร

ยาว : 77.7 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

125 BUDDHIST MANUSCRIPT BOX

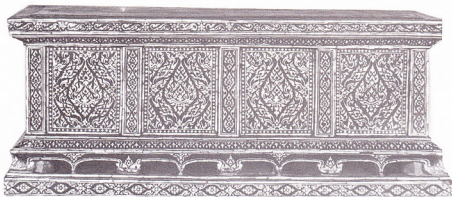
Mother-of-pearl inlay with a mosaic design and a rice ball motif (*pumkhaobin*) forming the stylized face of a *singha* (lion)

Height : 28.7 cm.

Width : 25 cm.

Length : 77.7 cm.

Bangkok period, 19th century

126 หีบพระธรรม

ประดับมุก ตรงกลางเป็นลายพิมพ์ข้าวปุ้นหน้าสิงห์

สูง : 29 เซนติเมตร

กว้าง : 27.5 เซนติเมตร

ยาว : 75.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

126 BUDDHIST MANUSCRIPT BOX

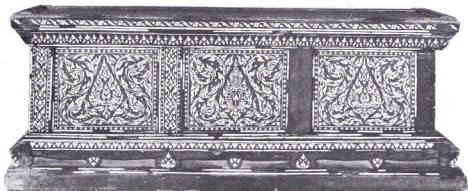
Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif (*pumkhaobin*) forming the stylized face of a *singha* (lion) and a spray of exotic leaves (*cho-hang to bai-thet*)

Height : 29 cm.

Width : 27.5 cm.

Length : 75.5 cm.

Bangkok period, 19th century

127 หีบพระธรรม

ประดับมุกช่องกลางเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์เทพนม และ
พุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ประกอบสองข้าง

สูง : 28 เซนติเมตร

กว้าง : 25 เซนติเมตร

ยาว 72.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

127 BUDDHIST MANUSCRIPT BOX

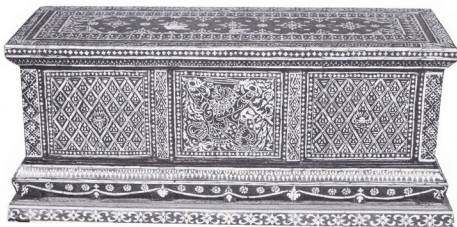
Mother-of-pearl inlay with a rice ball motif (*pumkhaobin*) forming the stylized figure of a god in the posture of salutation (*thepanom*) at the middle and a rice ball motif (*pumkhaobinth*) forming the stylized face of a *singha* (lion) and a scroll designs (*kan-khod*)

Height : 28 cm.

Width : 25 cm.

Length : 72.8 cm.

Bangkok period, 19th century

128 หีบพระธรรม

ตรงกลางเป็นภาพพระนาคาเหาะ สองช่องริมประดับมุก
เป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์และพุ่มคันทะ

สูง : 30 เซนติเมตร

กว้าง : 21 เซนติเมตร

ยาว : 75 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

128 BUDDHIST MANUSCRIPT BOX

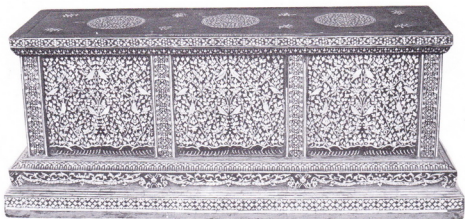
Mother-of-pearl inlay in flying Hanumarn design and a rice ball motif (*pumkhaobinth*)

Height : 30 cm.

Width : 21 cm.

Length : 75 cm.

Bangkok period, 19th century

129 หีบพระธรรม

ประดับมุกเป็นลายเลวี่ไบเทศ มีภาพนกจับ (นกตง)

สูง : 33 เซนติเมตร

กว้าง : 21 เซนติเมตร

ยาว : 84 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

129 BUDDHIST MANUSCRIPT BOX

Mother-of-pearl inlay with a floral (*bai-ther*) and bird design

Height : 33 cm.

Width : 21 cm.

Length : 84 cm.

Bangkok period, 19th century

130 ตู้พระไตรปิฎก

ประดับมุกแก้วเบือ

สูง : 114 เซนติเมตร

กว้างที่ฐาน : 75 เซนติเมตร

สมัยราชสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

130 BUDDHIST MANUSCRIPT CABINET

Mother-of-pearl and glass inlay

Height : 114 cm.

Width at base : 75 cm.

Bangkok period, 19th century

131 กระบะสืบเหล็มน

ประดับมุกเป็นลายก้านขดใบเทศ และ

ลายกรวยเชิงใบเทศ

สูง : 9 เซนติเมตร

กว้าง : 15.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

131 TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design
(*kan-khod*) and a fluted coneshaped design
(*kruay-chaeng*)

Height : 9 cm.

Width : 15.6 cm.

Bangkok period, 19th century

132 กระบะที่บูชา

เป็นกระบะช่อมุมไม้สิบสอง ทำตามแบบกัญจน
ประดับมุกเป็นลายดอกประจายามใบเทศ ที่ขากระบะช่อ
มุมเป็นลายหน้าสิงห์
สูง : 9.6 เซนติเมตร
ยาว : 25.5 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

132 TRAY

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from the leaves of a plant (*bai-thet*) and a motif of *singha* (lion) faces on the legs. The tray used for the presentation of offering is in the shape of a Vietnamese saucer.

Height : 9.6 cm.

Length : 25.5 cm.

Bangkok period, 19th century

133 ถาด

ประดับมุกเป็นลายเถาใบเทศ

สูง : 2.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 29.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

133 TRAY

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*khrua-bai-thet*)

Height : 2.7 cm.

Diameter : 29.2 cm.

Bangkok period, 19th century

134 ถาด

ประดับมุกเป็นลายธรรมชาติ (ลายรูปสัตว์และดอกพุดตาน)

สูง : 4 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

134 TRAY

Mother-of-pearl inlay with bird animal and floral motifs

Height : 4 cm.

Diameter : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

135 กระบะสี่เหลี่ยม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดใบเทศ

สูง : 4.4 เซนติเมตร

กว้าง : 23 เซนติเมตร

ยาว : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

135 SQUARE TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) and a leaves motif (*bai-thet*)

Height : 4.4 cm.

Width : 23 cm.

Length : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

136 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายเถาใบเทศ

สูง : 4.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 20.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

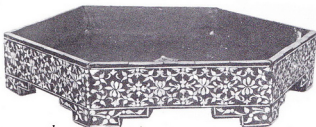
136 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*bai-thet*)

Height : 4.7 cm.

Diameter : 20.5 cm.

Bangkok period, 19th century

137 กระบะทำบูชาหกเหลี่ยม

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง : 4.7 เซนติเมตร

กว้าง : 26 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

137 HEXAGON TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height : 4.7 cm.

Width : 26 cm.

Bangkok period, 19th century

138 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายดอกก้านแย่ง

สูง : 5.1 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 16 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

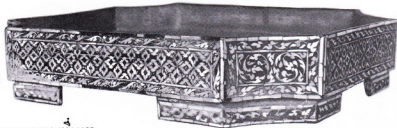
138 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks (*kan-yang*)

Height : 5.1 cm.

Diameter : 16 cm.

Bangkok period, 19th century

139 กระบะทำบูชา

เป็นกระเบาะลมนุ่ม ประดับมุกเป็นลายประจำยาม และ
ลายก้านขดใบเทศ

สูง : 6 เซนติเมตร

ยาว : 30.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

139 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*)
and a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height : 6 cm.

Length : 30.2 cm.

Bangkok period, 19th century

140 กระบะทำบูชา

เป็นกระเบาะลมนุ่มประดับมุกเป็นลายประจำยาม

สูง : 6.5 เซนติเมตร

กว้าง : 24.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

140 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*)

Height : 6.5 cm.

Width : 24.6 cm.

Bangkok period, 19th century

141 กระบะทำบูชา

เป็นกระเบาะลมนุ่มไม่มีสปีสอง

ประดับมุกเป็นลายประจำยามก้านปู

สูง : 6.8 เซนติเมตร

กว้าง : 24.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

141 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*)

Height : 6.8 cm.

Width : 24.6 cm.

Bangkok period, 19th century

142 กระบะทึบู้ชา

ทำเป็นกระบะกลมมุกประดับมุกเป็นลายลูกฟัก
ก้ามปูใบเทศ

สูง : 7.2 เซนติเมตร

กว้าง : 18.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

142 TRAY

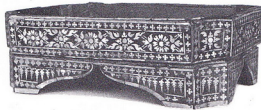
FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*) and leaf motifs (*bai-thet*)

Height : 7.2 cm.

Width : 18.6 cm.

Bangkok period, 19th century

143 กระบะทึบู้ชา

เป็นกระบะกลมมุกประดับมุกเป็นลายประจำยามลูกฟัก

สูง : 7.4 เซนติเมตร

ยาว : 23 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

143 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*)

Height : 7.4 cm.

Length : 23 cm.

Bangkok period, 19th century

144 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง : 7.8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 20.9 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

144 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
and leaf design (*prajamyam-bai-thet*)

Height : 7.8 cm.

Diameter : 20.9 cm.

Bangkok period, 19th century

145 กระบะทาบัวชา

เป็นกระบะแบบมุกเป็นลายดอกกลอยประจำยาม

สูง : 7.8 เซนติเมตร

กว้าง : 21.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

145 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height : 7.8 cm.

Width : 21.3 cm.

Bangkok period, 19th century

146 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดเปลว

สูง : 8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 22.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

146 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*)

Height : 8 cm.

Diameter : 22.5 cm.

Bangkok period, 19th century

147 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดใบเทศ

สูง : 8.4 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 23.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

147 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) a motif adapted from the leaves of a plant (*bat-thet*)

Height : 8.4 cm.

Diameter : 23.8 cm.

Bangkok period, 19th century

148 ถาดรองขันโอ

ประดับมุกเป็นลายกลีบบัวใบเทศ

สูง : 8.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 39.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

148 ROUND TRAY

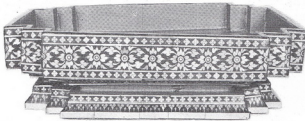
FOR PLACING THE BASIN

Mother-of-pearl inlay with a lotus petal design and leaf motifs (*bai-thet*)

Height : 8.5 cm.

Diameter : 39.5 cm.

Bangkok period, 19th century

149 กระบะทำบูชา

เป็นกระบะมีเชิง ขอบมุกไม้สิบสอง ประดับมุกเป็นลาย
ประจำยามใบเทศ

สูง : 8.5 เซนติเมตร

กว้าง : 24 เซนติเมตร

ยาว : 30.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

149 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*)

Height : 8.5 cm.

Width : 24 cm.

Length : 30.3 cm.

Bangkok period, 19th century

150 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดเปลวใบเทศ

สูง : 8.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 21.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

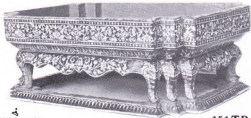
150 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design adapted from the leaves of a plant (*kan-khod bai-thet*) and a lotus and flame motif (*bua-kranok*)

Height : 8.5 cm.

Diameter : 21.2 cm.

Bangkok period, 19th century

151 กระบะทาบขา

เป็นกระบะขอมุมไม้สิบสอง

ประดับมุกเป็นลายดอกประจํายามโบเทศ ทาขากระบะขอมุมเป็นลายหนว้สิงห์

สูง : 8.6 เซนติเมตร

กว้าง : 16.6 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

151 TRAY

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from the leaves of a plant (*bai-thet*) and a motif of *singha* (lion) faces on the legs The tray used for the presentation of offerings is in the shape of a Vietnamese saucer,

Height : 8.6 cm.

Width : 16.6 cm.

Bangkok period, 19th century

152 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดโบเทศ

สูง : 8.8 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 24.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

152 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll pattern of stalks and leaves (*kon-khod phok-kut* and *bai-thet*) forming a lotus design

Height : 8.8 cm.

Diameter : 24.2 cm.

Bangkok period, 19th century

153 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดโบเทศ

สูง : 8.9 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 20.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

153 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) and a motif adapted from the leaves of a plant (*bai-thet*)

Height : 8.9 cm.

Diameter : 20.8 cm.

Bangkok period, 19th century

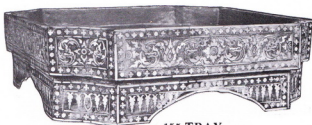
154 กระบะแปดเหลี่ยม

ประดับมุกเป็นลายโคมโบเทศ
สำหรับใส่เครื่องแก้วบูชา เช่น เครื่องหว่า หรือเครื่องเจ็ด
สูง : 9 เซนติเมตร
เส้นผ่าศูนย์กลาง : 21 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

154 OCTAGONAL TRAY

HOLDER FOR SETS OF RITUAL GLASS
CONTAINERS

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from
the leaves of a plant (*bal-thet*)
Height : 9 cm.
Diameter : 21 cm.
Bangkok period, 19th century

155 กระบะทูลบูชา

เป็นกระบะลมนุ่มประดับมุกเป็นลายก้านขด ห้วนาก
สูง : 9 เซนติเมตร
กว้าง : 30 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

155 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a scroll design
(*kan-khod*)
Height : 9 cm.
Width : 30 cm.
Bangkok period, 19th century

156 กระบะสี่เหลี่ยม

ประดับมุกเป็นลาย ดอกประจายาม
สูง : 9 เซนติเมตร
กว้าง : 23.9 เซนติเมตร
ยาว : 24.6 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

156 SQUARE TRAY

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower
motif (*prajamyam*)
Height : 9 cm.
Width : 23.9 cm.
Length : 24.6 cm.
Bangkok period, 19th century

157 กระบะหมาก

ทำเลียนแบบภาชนะเครื่องจักสาน
ประดับมุกเป็นลายเถาใบเทศมันก๊อ

สูง : ๑.๘ เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : ๑๙.๒ เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๕

157 BETEL-NUL TRAY

Mother-of-pearl inlay with floral, bird and leaf motifs

Height : 9.3 cm.

Diameter : 19.2 cm.

Bangkok period, 19th century

158 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายหมี่ข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ มีลาย
ก้านขดใบเทศประกอบ

สูง : ๑.๕ เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : ๒๔.๒ เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๕

158 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) and leaf motifs (*bal-thet*) and a rice ball motif (*pumkhaobinth*) forming the stylized face of a *singha* (lion)

Height : 9.5 cm.

Diameter : 24.2 cm.

Bangkok period, 19th century

159 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายก้นขดหน้าสัตว์ ประกอบ
พุ่มข้าวบิณฑ์มาสิงห์

สูง : 9.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 25.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

159 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kon-khod*) forming figures and a rice ball motif (*pumkhaobinth*) forming the stylized face of a *singha* (lion)

Height : 9.5 cm.

Diameter : 25.2 cm.

Bangkok period, 19th century

160 กระบะทาบัว

ประดับมุกเป็นลายเถาใบเทศนกกับ

สูง : 9.5 เซนติเมตร

ยาว : 23.8 เซนติเมตร

กว้าง : 17 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

160 TRAY

Mother-of-pearl inlay with bird and floral motifs

Height : 9.5 cm.

Length : 23.8 cm.

Width : 17 cm.

Bangkok period, 19th century

161 กระบะทาบัว

เป็นกระบะกลมประดับมุกเป็นลายเถาใบเทศ

สูง : 9.6 เซนติเมตร

กว้าง : 28.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

161 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from a branch of leaves of a plant (*khrua-bai-thet*)

Height : 9.6 cm.

Width : 28.5 cm.

Bangkok period, 19th century

162 ถาดรองขันโอ

ประดับมุกเป็นลายดอกพุทธรักษา เจียงเป็นลายกุดั่นก้าน
แย่ง

สูง : 10 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 43.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

162 ROUND TRAY

FOR PLACING THE BASIN

Mother-of-pearl inlay with a floral motif at the
upper and a motif of crossed stalks and leaves
(*kan-yang bai-thet*)

Height : 10 cm.

Diameter : 43.5 cm.

Bangkok period, 19th century

163 กระบะทูลบูชา

เป็นกระบะข่อยมุกไม้สิบสอง ประดับมุกเป็นลายใบเทศ

สูง : 10 เซนติเมตร

กว้าง : 26 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

163 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a scroll design
(*kan-khod*)

Height : 10 cm.

Width : 26 cm.

Bangkok period, 19th century

164 กระบะกลม

ประดับมุกเป็นลายประจำยามก้านแย่งใบเทศ

สูง : 12.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 32 เซนติเมตร

ผอมข้างสมยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

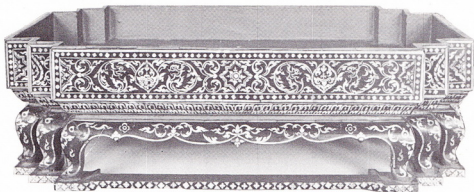
164 ROUND TRAY

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks (*kan-yang*)

Height : 12.5 cm.

Diameter : 32 cm.

Bangkok period, 19th century

165 กระบะทำบูชา

เป็นกระบะย่อมุมไม้สิบสองทำตามแบบกัญจน

ใช้รองทำแบบชาม

ประดับมุกเป็นลายก้านขดหน้าสิงห์

สูง : 12.5 เซนติเมตร

ยาว : 42.8 เซนติเมตร

ผอมข้างสมยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

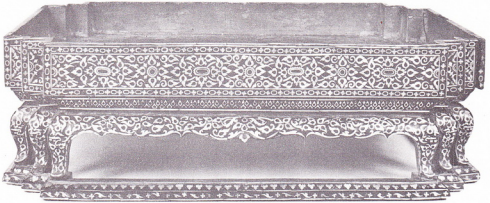
165-TRAY

Mother-of-pearl inlay with a scroll design (*kan-khod*) and a *singha* (lion) and flame motif The tray used for the presentation of offerings is in the shape of a Vietnamese saucer.

Height : 12.5 cm.

Length : 42.8 cm.

Early Bangkok period, 19th century

166 กระจับปี่บูชา

เป็นกระจับปี่ช้อยเหลี่ยมไม้สิบสอง ประดับมุกเป็นลายประจำยาม ที่ขากระจับปี่มุกเป็นลายหน้าสิงห์

สูง : 13 เซนติเมตร

กว้าง : 29 เซนติเมตร

ยาว : 42.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

166 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

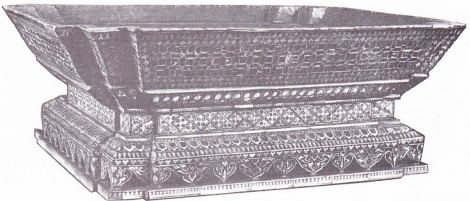
Mother-of-pearl inlay with a four-petaled flower motif (*prajamyam*) and a motif of *singha* (lion) faces on the legs

Height : 13 cm.

Width : 29 cm.

Length : 42.8 cm.

Bangkok period, 19th century

167 กระจับปี่บูชา

ช้อยเหลี่ยมไม้ 12 ประดับมุกแถมแก้ว ลายแก้วชิงดวง

สูง : 18.5 เซนติเมตร

ยาว : 38 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

167 TRAY

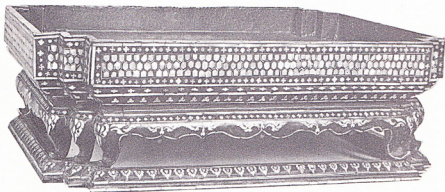
FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl and glass inlay with a pattern of composite circles of glass

Height : 18.5 cm.

Length : 38 cm.

Bangkok period, 19th century

168 กระจับปี่บูชา

ช้อนไม้สิบสอง ทำเป็นกระจับปี่ชาตามแบบที่ฉนวน
ประดับมุกเป็นลายรังผึ้ง

สูง : 16.3 เซนติเมตร

กว้าง : 37.7 เซนติเมตร

ยาว : 50.5 เซนติเมตร

สมัยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

168 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

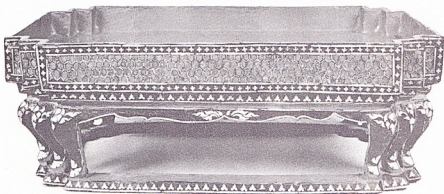
Mother-of-pearl inlay with a beehive motif

Height : 16.3 cm.

Width : 37.7 cm.

Length : 50.5 cm.

Bangkok period, 19th century

169 กระจับปี่บูชา

เป็นกระจับปี่ช้อนไม้ 12 ประดับมุกแบบเบือ ลายรังผึ้ง

สูง : 16.5 เซนติเมตร

กว้าง : 31 เซนติเมตร

ยาว : 47.5 เซนติเมตร

สมัยช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

169 TRAY

FOR THE PRESENTATION OF OFFERINGS

Mother-of-pearl inlay with a beehive motif

Height : 16.5 cm.

Width : 31 cm.

Length : 47.5 cm.

Bangkok period, 19th century

170 พระรูปสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า
 สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี

กรอบรูปประดับมุกเป็นลายก้านขดใบเทศ

สูง : 35.5 เซนติเมตร

กว้าง : 23.4 เซนติเมตร

สมัยรัชกาลสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

170 PHOTOGRAPH OF PRINCESS
 SUKHUMALAMARASRI

Mother-of-pearl inlay with a floral motif at the
 frame

Height : 35.5 cm.

Width : 23.4 cm.

Bangkok period, 19th century

171 ภาพประดับมุก

ประดับมุกเป็นเรื่องราวมณีเขตรัตน์ ตอนหนุมานจองถนน

กว้าง : 42.5 เซนติเมตร

ยาว : 53.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

171 A SCENE

FROM RAMAYANA DEPICTING THE STORY OF HANUMAN BUILDING THE ROAD TO LANKA, RAVANA' CITY

Width : 42.5 cm.

Length : 53.3 cm.

Bangkok period, 19th century

172 ภาพประดับมุก

เรื่องราวมณีเขตรัตน์ ตอนปราบกากนาสูรย์

กว้าง : 42.7 เซนติเมตร

ยาว : 53.4 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

172 A SCENE

FROM RAMAYANA DEPICTING RAMA DEFEATING A DEMON "KAKANASURTA"

Width : 42.7 cm.

Length : 53.4 cm.

Bangkok period, 19th century

173 ขันโอ

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง : 29.7 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 52 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

173 BOWL

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from the leaves of a plant (*bai-thet*)

Height : 29.7 cm.

Diameter : 52 cm.

Bangkok period, 19th century

174 ขันโอ

ประดับมุกเป็นลายดอกใบเทศ

สูง : 30.5 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 55 เซนติเมตร

สมัยช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

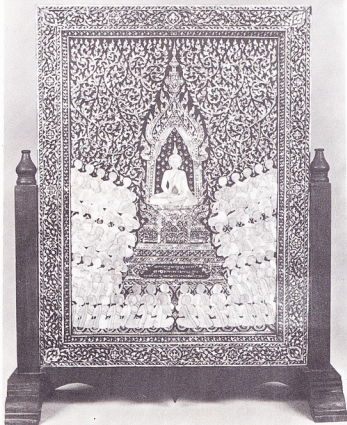
174 BOWL

Mother-of-pearl inlay with a design adapted from the leaves of a plant (*bai-thet*)

Height : 30.5 cm.

Diameter : 55 cm.

Bangkok period, 19th century

175 ฉาก

ประดับมุกเป็นภาพพุทธประวัติ
ตอนทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์
สูง : 63.2 เซนติเมตร
กว้าง : 47 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์
ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

175 SCENE

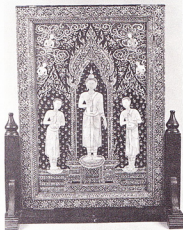
Mother-of-pearl inlay
in figures of Buddha
in preaching Dharma
to his disciples
Height : 63.2 cm.
Width : 47 cm.
Bangkok period, 19th century

176 ฉาก

ประดับมุก เป็นภาพพระพุทธเจ้าปางประทานพร
ประกอบด้วยพระอัครสาวกชายขวา
สูง : 63.2 เซนติเมตร
กว้าง : 45 เซนติเมตร
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

176 SCENE

Mother-of-pearl inlay figure of Buddha in blessing
posture and flanked by his disciples
Height : 63.2 cm.
Width : 45 cm.
Bangkok period, 19th century

178 มณฑาปจำลอง

ประดับมุกเป็นลายโนเทศ

ซ้าย : สูง : 27.2 เซนติเมตร

กว้าง : 10 เซนติเมตร

ขวา : สูง : 16.7 เซนติเมตร

กว้าง : 10.2 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์

ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

178 MONDOP IN MEDIATURE

Mother-of-pearl inlay
with a design adapted from
the leaves of a plant (*bai-ther*)

Left Height : 27.2 cm.

Width : 10 cm.

Right Height : 16.7 cm.

Width : 10.2 cm.

Bangkok period, 19th century

177 ภาพจับ

เป็นภาพลายรดนาเรื่องรามเกียรติ์

กรอบประดับมุกเป็นลายลูกท้อก้ามปู

สูง : 110 เซนติเมตร

กว้าง : 62.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

177 SCENE

Depicting Ramayana in lacquered work with
mother-of-pearl inlay frame

Height : 110 cm.

Width : 62.5 cm.

Bangkok period, 19th century

179 กระโถน

ประดับมุกเป็นลายใบเทศก้านแย่ง

สูง : 17 เซนติเมตร

ปากกว้าง : 17.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

179 SPITTOON

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks (*kan-yang*)

Height : 17 cm.

Width at mouth : 17.5 cm.

Bangkok period, 19th century

180 ก้นโงนน้ำ

ประดับมุกเป็นพื้นตัวเทศก้านแย่ง

สูง : 27.5 เซนติเมตร

ปากกว้าง : 4.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

180 COVERED JUG

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks (*kan-yang bai-thet*)

Height : 27.5 cm.

Width at the mouth : 4.5 cm.

Bangkok period, 19th century

181 โต๊ะวางถาดล้างหน้า

ประดับมุกเป็นลายหงส์แบบจีน

สูง : 21 เซนติเมตร

เส้นผ่าศูนย์กลาง : 27 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

181 BASE FOR A COSMETICS TRAY

Mother-of-pearl inlay depicting a *hamsa* (wild goose or swan) and eight auspicious Buddhist symbols

Height : 21 cm.

Diameter : 27 cm.

Bangkok period, 19th century

182 แท่น

ประดับมุกเป็นลายประจำยามราชวัติ

สูง : 14 เซนติเมตร

ยาว : 48 เซนติเมตร

กว้าง : 28.7 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

182 BASE

Mother-of-pearl inlay with a rhombur design and a scroll design (*kan-khod*) and a leaf motif

Height : 14 cm.

Length : 48 cm.

Width : 28.7 cm.

Bangkok period, 19th century

183 แวนเวียนเทียน

ใช้ราวละ 8 อัน เมื่อมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ
ในเทศกาลมาฆบูชา วิสาขบูชา และอาสาฬหบูชา
ประดับมุกเป็นลายหุ่นสำริดในประเทศประกอบลายนกกลาย
กว้าง : 10.5 เซนติเมตร

ยาว : 24 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

183 WAN VIEN-TIEN

RITUAL ARTEFACTS CARRIED WITH
CANDLES WHILE CIRCUMAMBULATING
A BUDDHIST TEMPLE

Mother-of-pearl inlay with a motif adapted from
the leaves of a plant (*bai-ther*) and stylized *singha*
(lion) faces

Width : 10.5 cm.

Length : 24 cm.

Bangkok period, 19th century

184 มัดค้ำมุก

ยาว : 22 เซนติเมตร

กว้าง : 2.2 เซนติเมตร

กลองใต้ดินสอ

ประดับมุกเป็นลายแก้วจึงดวง

ยาว : 16.2 เซนติเมตร

เหล็กจาร

ประดับมุกค้ำมุกเป็นลายดอกใบเทศ

ยาว : 23.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

184 KNIFE

Mother-of-pearl inlay at the handle

Length : 22 cm.

Width : 2.2 cm.

BOX

Mother-of-pearl inlay with a pattern of composite
circle of glass

Length : 16.2 cm.

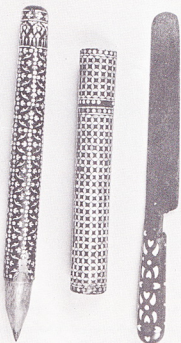
STYLUS

(used for writing on palm leaves)

Mother-of-pearl inlay with a four-petaled
flower motif (*bai-ther*)

Length : 23.5 cm.

Bangkok period, 19th century

185 มีดพร้อมปลอก

ประดับมุกเป็นลายดอกไม้

ยาว : 37 เซนติเมตร

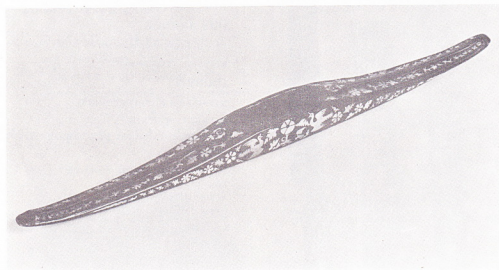
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

185 KNIFE WITH SHEATH

Mother-of-pearl inlay with a floral motif

Length : 37 cm.

Bangkok period, 19th century

186 กระจับปวย

ใช้สำหรับทอผ้า ประดับมุกเป็นลายแบบจีน

ยาว : 4.3 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

186 SPINDLE

Mother-of-pearl inlay with a *hamsa* (wild goose or swan) and floral design

Length : 4.3 cm.

Bangkok period, 19th century

187 กลัก

ประดับมุกเป็นลายเกล็ดขีว

ยาว : 21 เซนติเมตร

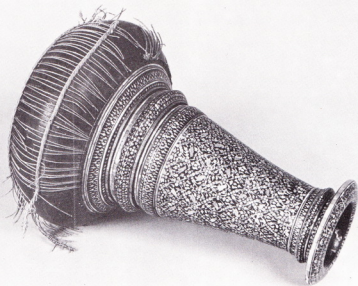
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

187 BOX

Mother-of-pearl inlay with floral and leaf motifs

Length : 21 cm.

Bangkok period, 19th century

188 โทนมโหรี

ประดับมุกเป็นลาย โคมโบเทศก้านแฉ่งมันกขั้

สูง : 36 เซนติเมตร

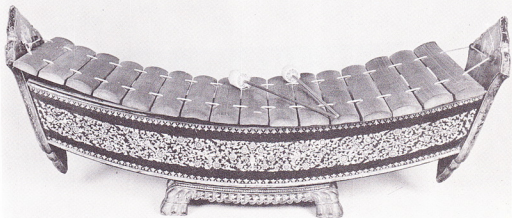
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

188 DRUM FOR A THAI ORCHESTRA

Mother-of-pearl inlay with a motif of crossed stalks (*kan-yang*) and birds

Height : 36 cm.

Bangkok period, 19th century

189 ระนาดทุ้ม

ประดับมุกเป็นภาพศาสตราวุธ มีลายดอกพุดตานประกอบ

ยาว : 110 เซนติเมตร

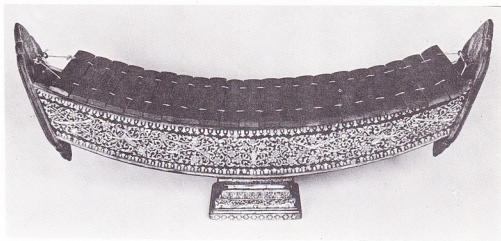
ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

189 BASS GAMELAN

Mother-of-pearl inlay with a motif of protective weapons and a floral design

Length : 110 cm.

Bangkok period, 19th century

190 ระนาดเอก

ประดับมุกเป็นภาพศาสตราวุธลายเจาดอกพุดตานเกล้าประกอบ

ยาว : 94.7 เซนติเมตร

สูงจากฐานถึงลูกระนาด : 22 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

190 TREBLE GAMELAN

Mother-of-pearl inlay with a motif of protective weapons and a floral design

Length : 94.7 cm.

Height : 22 cm.

Bangkok period, 19th century

กระโถนทรงปลี

ประดับมุกเป็นลายก้านค้อดอก

สูง : 17.5 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 26

SPITTOON

Mother-of-pearl inlay with a floral motifs

Height : 17.5 cm.

Bangkok period, 19th century

โพนมโหรี

ประดับมุกเป็นลายพรรณพฤกษาและนก

สูง : 36 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

DRUM

Mother-of-pearl inlay with floral and bird design

Height : 36 cm.

Bangkok period, 19th century

ดาบ

ประดับมุกเป็นลายเถาใบเทศ

ยาว : 90.8 เซนติเมตร

ฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25

SWORD

Mother-of-pearl inlay with a floral motif

(bai-ther)

Length : 90.8 cm.

Bangkok period, 19th century

